

pénz»-t, Szász K.-tól kevés sikerrel, minék okát Buslig József vezető tanár úr a szavaló rekedtségének tudja be. Lengyel Miklós VII. o. t. szavalja. «A kis savoyard»-ot Ábrányi E.-től bírálói által egyszerűen véve tudomásul. Ezután Jánosz Gerő VIII. o. t. főszerk. bemutatja az önk. kör. «Munkára fel» cz. lapjának megjelent VI. számát, mely egy «Petőfi» költeményt és egy «Szeszélyes» cz. elbeszélést, mindkettőt Schwarcz Gyula VII. o. t.-től tartalmaz; Jánosz G. némely kisebb hibáiktól és magyartalanságuktól eltekintve, mindkettőt elfogadja. A költemény és elbeszélés felolvasása után Konterveller Károly VI. o. t. szavalja «A bajnok nője»-t Bajzától, melyet a kör nem fogadott el. Utána Lázár Ernő VII. o. t. szavalja «Három árva» cz. költeményt Gyulai P.-től; szaválata fölött vita következett Weisz és Schwartz VII. o. tanulók közt, melyet az elnök előbbi javára döntvén el, a szavalt elvettett. Befejeztetvén a szavalók sora, felolvastatik a márcz. 15-iki ünnepély mikénti megtartásának megállapítása végett kiküldött nyolczas bizottság üléséről felvett jegyzőkönyv. Vezető tanár úr jeleníti, hogy az ifjusági könyvtár számára két új katalógus könyvet készített. A régiéket leírását pedig Schwartz Gy. VII. o. t. és Rotter Henrik V. o. t. vállalja el, kiknek ezért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatik meg. Elnök jelentést tesz a Szt. Imre egyesület javára rendezett gyűjtés 25 frtnyi eredményül. Végül vezető tanár úr szaválati pályázatot tűz ki az utolsó előtti gyűlésre. Ezzel a gyűlés névsorolvasással véget ért.

A debreczeni áll. főreáliskola február 23-an dr. Kardos Albert s Lichtmann Imre ifj. elnök vezetése alatt felolvasó ülést tartott. A jegyzőkönyv hitelesítése után Kohn Béla főjegyző jelentette be lemondását, a mit a közgyűlés éljenzések között nem fogadott el. Lichtmann Imre elnök ezután indítványt tett a márcz. 15-iki ünnepélyről, mely a kör a tanári kart is meghívja. Ezután szaválatok és felolvasások következtek, mire az ülés véget ért.

Szerkesztői üzenetek.

N. N. Bpest. Az írásról megismertük a pajkos előfizetőt. D. J. Eperjes. A tudósítás egy része idejét multá, tehát kihagytuk. **Luszt F.** Arad. Van köztük, a mi használható. Kérdéseket küldhet be ezentúl is, de jök legyenek ám! **Hodás A.** Szeged. Majd arra is rákerül a sor, **1564. előfizető.** Szerkesztőségi titkot nem árulunk el. A feladatokat a mi vázlataink szerint kell csinálni, hisz ez bizonyítja leginkább, hogy az illető maga készítette. **Varga Elemér.** Debreczen. A szerkesztő arczképét a saját lapjában kiadni nem illik. **Stein M.** Szarvas. Gyűjtő-

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

ívet a kiadóhivataltól kérjen. **Weisz A.** Karczag. Most. **Lóvy S. N.** Kanizsa. Lehet. **Bergstein Zs. N.** Kanizsa. Azt nem tudjuk. **Tattárszky A.** Kassa. A küldött tudósítás nem érdekli lapunk olvasóit, eddig már az eredményt is megírhatta volna a matinéeről, mert mi már 10-én nem írhatjuk lapunkba azt, a mit márcz. 3-án fognak rendezni. A kért számokért forduljon a kiadóhivataltalhoz. **Bauman J.** Nyiregyháza. Ön is. **Sacher G.** Losonc. Miért ne? **Schlesinger A.** Makó. Kérdéseket nem közlünk, úgysis kevés a helyünk. Iskolájuk oly kicsiny, hogy tudósítást arról nem is írhat. Ha valami igazán közérdekű dolgot ír, akkor közöljük. **L. Sz.** Győr. Lehet. **Gödri B.** Brassó. Van, az Egyetemi lapok úgy tudjuk, hogy 4 frt s heti lap. 2. Önképzőköri s egyéb érdekes tudósításokat küldeni. 3. Nincs, miért az? 4. Nem tudjuk, de ezt nem is ajánljuk; a levelezés helyett fejtse meg feladatainkat, vagy olvasson jó könyveket. **Kerekes P.** Eperjes. Az Eggenberger könyvkereskedés a Ferencziek terén van. — Esetleges elintézni valóját szívességből mi elvégezzük. **Cziegler M. N.-B.** A mult számban a lejárt pályázatok megfejtőinek neveit közöltük, de a szedő önkényüleg kihagyta. Ilyesmi gyakran megtörténik s higgye el, a szerkesztőt ez jobban bosszantja, mint az érdekelteket. Sok dologért kell a felelős szerkesztőnek tartani a hátát, amiről tudomása sínes, mert nem ülhet a szedő nyakán. **Stern M.** Losonc. Már miért haragudnánk valakire, a kit nem ismerünk? Hogy egyes dolgokra nem reflektálunk, sok oka van. Először is nagyon sok, néha 40—50 levelet kapunk naponként, hogy egy-egy levélben levő dolgok kikerültek ügyelmünk, nem csodálhatja; másodsor nekünk lapunk terjedelmével is számolnunk kell, mert ha pl. 30—40 önképzőköri tudósítást közölnénk, maguk az előfizetők mondanák, hogy a lap üres, mert csupa önképzőköri jelentés van benne; tehát úgy kell tennünk, hogy a kecske is jóllakjék, a kaposzta is megmaradjon. Az idejében érkező tudósítások, a mennyiben a rendelkezésünkre álló hely engedi, bele kerülnek a lapba, a többi elmarad. Hála Istennek, annyi már a mi derek tudósítónk, hogy nem hogy fizetnénk a tudósításért, de valamennyit, ha ők fizetnénk sem közölhetnénk. Iparkodunk lehetőleg úgy beosztani a dolgot, hogy egyszer minden intézetre rákerüljön a sor. Mi a tudósítást a nyomdába küldjük, ott beteszik, a mennyi befér, a többi elmarad. Hogy melyik marad ki, az az esetlegesség dolga. Azért ha valakinek a tudósítása kimarad, az ne minket okozzon s ne csüggedjen el, -- ha egyszer nem sikerül, sikerül máskor. Hej, hány dolga marad ki a szerkesztőnek is, a mire pedig azt mondja «muszáj bejönni!» S ha a szedő azt mondja rá, hogy «nincs hely», az ellen nincs appellátája még a szerkesztőnek sem. Maguk persze azt hiszik, hogy ha valami kimarad, akkor haragszunk. Dehogy, dehogy. **Sch. F.** Versei elég ügyesek, de nem válhatnak be, már tartalmuknál fogva sem. Ne népdalt írjon, hanem először más dolgokat próbáljon. **K. S.** Bpest. Az ötödik osztály magán olvasmányai legyenek: Kisfaludy S. regéi, Kisfaludy K. vig. elbeszélései; Gyulai: Egy régi udvarház utolsó gazdája; Gyulai: Szilágyi és Hajmási; Eötvös: Körösi Csoma Sándor; Greguss-Beöthy: Balladák; Jókai: Új földesúr; Szabó Károly Anonymus fordítása.

Kiadóhivatali üzenetek.

Horvátszky Szabodka Talán azért nem kapja meg vasárnapon, mivel ezen napon a postát nem hordják ki. Tessék érte személyesen a postára menni. **Goldfeder Henrik.** N.-Várad. A lap rendszeren visszajön, tessék közelebbi címét velünk tudatni, akkor ez többé elő nem fordul.

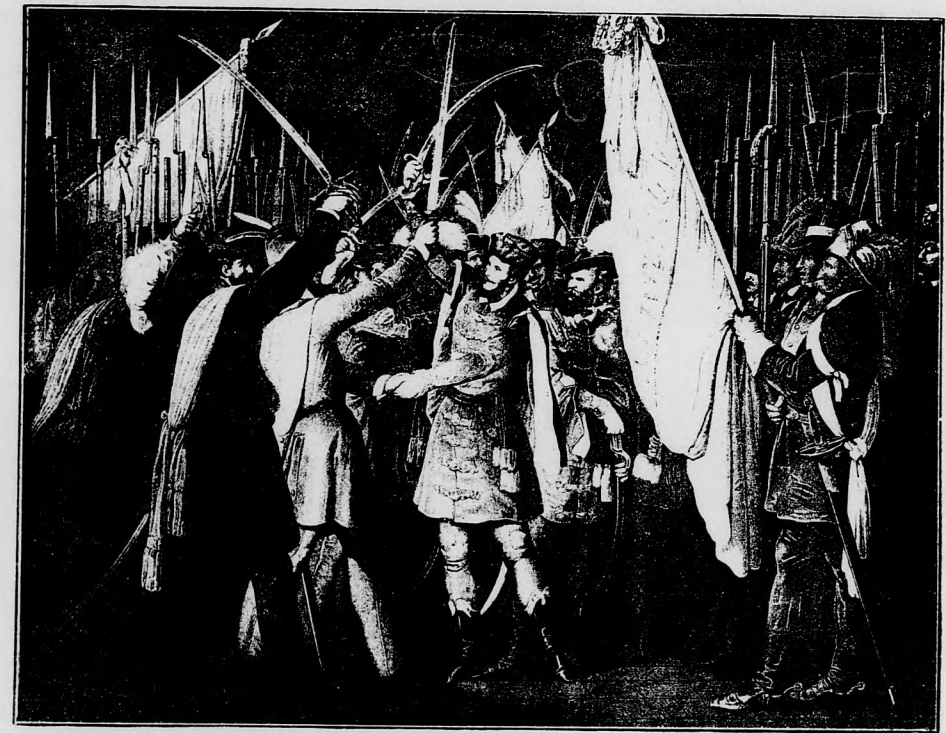
TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Lónyai-uteza 9.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.	Megjelenik minden vasárnap.		Budapest, VI., Aradi-uteza 8. sz.	
		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.		HIRDETÉSEK	
				felvetetnek és jutányosan számíttatnak.	

A SZABADSÁG ÜNNEPE.

Márczius 15-ike ünnepe a magyar nemzetnek, kell vésnie minden magyarnak, mert megtanulhatni a márcziusi időkből, mint kell szeretni a hazát igazán. Akkor a magyar ifjuság szive

A NEMZETŐRÖK ÜDVÖZLÉSE.

időkből e lapban. Az egyiknek a márcziusi dobant meg először a szabadság eszméért nemzetőrök lelkesen köszöntik egymást, a másikon pedig a negyvennyolcadiki márcziusi ifjuság nagynevű vezetőit láthatni. Lelkesezdjünk azoknak a nagy hazafiaknak példáján, a kik akkor küzdöttek a hazáért!

Nagy idők voltak azok: emléküket szívébe

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

GRÓF GVDÁNYI JÓZSEF.

1725—1801.

Bizonyára hallottatok már hirét a Peleskei nótáriusnak, vagy talán a ponyván olvastatok is Rontó Pál történetét, az sem éppen lehetetlen, hogy Gvadányi nevét is ismeritek, de élete körülményeiről bizonyára keveset tudtok.

Gvadányinak dédapja egy beszármozott olasz volt, a kinek családja annyira megmagyarosodott, hogy a mi Gvadányink már mint a tipikus magyarság képviselője jelenik meg, a ki nemesak a magyar nyelvhez ragaszkodik, hanem a magyar intézmények- s szokásokhoz is. Életének nagy részét a katonai pályán töltvén, mint tábornok lépett nyugalomba, Szakolczára vonulva vissza, életének hátralévő napjait irodalmi munkásságban tölté.

Munkái között a fent említettek voltak leginkább ismeretesek, mert mind a kettőt bizonyos czélatosság jellemzi. A Peleskei nótáriusban egy jegyzőnek Budára való utazását beszéli el, a ki távoli falujából egy janitori állás megszerzése végett — more patrio — lóháton Budára utazik, utközben sok

kalamitás éri, — a melyeken nagy ügygyelbajjal keresztül esvén, végre mégis Budára ér.

A fővárost szépnek, de nem olyannak találja, mint a milyennek ő képzelte. Az emberek német ruhában járnak, magyar szót nem hallani, helyette német beszéd járja.

Mindezen felháborodik és kifakad és kemény szavakkal ostorozza a rut idegent cserélő honfiakat. Csalódottan tér vissza falujába.

E kis történet vereskedve, rendkívüli hatást keltett korában, főleg azért, mert jól esett látni, hogy végre van egy ember, a ki az elfajult nemzet előkelőinek is szemébe merte mondani az igazat.

Épp ily népszerű a Rontó Pál története is, melyben egy katonának kalandos életét, véghez vitt tetteit adja elő.

Gvadányi derült kedélye, józan gondol-

kodása, erős magyarsága és vidám tréfái sugározzák be e két könyvet, a melyek sok új kiadást érve, kedves könyvei voltak a magyar olvasó közönségnek, — főleg a Peleskei nótárius személye, különösen a mióta a színpadra vitetett, egyike a magyar vidéki élet tipikus alakjainak.

Milyenek leszünk férfikorunkban?

Lélektani tanulmány, írta: Szitnyai Elek tanár.

(Vége.)

(3.)

Menjünk most egy lépéssel tovább. Az ember nemcsak testszervezetet, tehetséget és hajlamokat örököl, hanem temperamentumot, vagy vérmérsékletet is. A lélektan arra tanít, hogy a temperamentum az idegrendszernek fogékony-sága és visszahatása. Röviden, a külső hatásokra való visszahatás, vagyis az a mód, a mely szerint magunkat a külvilággal szemben viseljük. Négyféle vérmérsékletet szoktunk megkülönböztetni: Cholerikus vagy epés, melancholikus vagy méla, sangvinikus vagy vérmes és flegmatikus vagy nyálkás temperamentumot. Az ifju temperamentuma lényegében, éppen azért, mert az idegrendszer működésétől függ, nem igen szokott a férfikorban sem megváltozni. Az egészség, a műveltség a kedély nyilvánulásait nagyon szabályozhatja ugyan, de alapjában meg nem változtathatja. Csak a betegség és az erőtlen öregkor szokott a temperamentumon változtatni, mert az idegrendszeren is változtat. A ki epés temperamentumú mint ifjú, azaz tüzes, fellengző gondolkodású, erélyes, az mint férfi is olyan lesz. A ki melancholikus vagyis mély érzelmű, töprengő, szigorú erkölcs-bíró, az olyannak fog maradni későbbben is. A szangvinikus vagyis nyílt eszű, gyors gondolkodású, heves, hamar, de nem biztosan ítélő, bátor, bár igen változékony ifju, férfikorában is rendesen olyan. A ki végre phlegmatikus vérmérsékletű ifjukorában, vagyis igen kevésbé ingerlékeny, a legtöbb dolog iránt közönyös, lassu, de rendszeres gondolkodású, cselekvésében késedelmes és mindenk felett nyugalomszerető, a kinek kényelem, jó étel az ideálja, az férfikorában is csak olyan lesz.

A nevelés, a műveltség, a mint említettük, de főleg az erős akarat visszatarthatja az indulatokat, külsőleg simává, nyugodttá teheti az embert, de a vérmérsékletet lényegileg nem változtathatja meg. Ezek fonalán kimondhatjuk tehát, hogy temperamentumunknak fő elemeit átviszszük a férfikorba is.

Mindaz, a mit eddig felhoztunk, csak azt mutatja, hogy milyeneknek fogunk külsőleg látszani, miképen fogunk viselkedni, de hogy mi lesz belőlünk, azaz milyen állásban leszünk, mit fogunk tenni, az már a körülményektől, melyek pedig előre kiszámíthatatlanok, és gondolkodáskörünktől függ. Ezt pedig a tanulás, önképzés, tapasztalás és az élet iskolája szolgáltatja. Sokat lehet tehát a jelen ifjúból a jövő férfura következtetni — de nem mindent.

A jellemképzés 18—20 éves korban rendszerint már be van fejezve, 20—30-ig még tökéletesedik, 30 éven túl a férfi jelleme már nem igen változik.

A mit eddig felhoztunk, az nagyobbára mind az ember idegrendszerére vonatkozott. Azt mutattuk ki, miben nem változunk. De ennél fontosabb az a kérdés, miben változunk tehát, mire lehet hatni, mit lehet fejleszteni? Ez a lélek, a gondolatok, ismeretek, érzelmek országa. Ezekben, t. i. gondolatainkban, érzelmeinkben, akaratunkban van elrejtve a boldogság. Itt már aztán a nevelés, tanítás, tapasztalás végtelen birodalma következik. De ez már más kérdés, a melyre talán más alkalommal fogunk áttérni.

Ha tehát az eddig mondottakat összefoglaljuk: azon kérdésre, hogy milyenek leszünk férfikorunkban? így felelhetünk:

A férfi testalkata és vonásai, testi és lelki hajlamai, gondolkodásmódja, vagyis a gondolkodás gyorsasága, mélysége, minősége és iránya, ambíciói, temperamentuma már az ifjuban igen erősen mutatkoznak s az ifjú mindezen vonásából a leendő férfit elképzelhetjük magunknak.

És most szives olvasó, ha jó a phantáziád és igazságos vagy, alkoss magadnak képet saját magadról. Az önszeretet úgy sem fogja megengedni, hogy rossz képet rajzolj. De ha a rajz hamis is, az eredeti nem szűnik meg igaznak lenni.

¶ levél.

— Elbeszélés a Tanulók Lapja számára. —

Írta: GAAL MÓZES.

(2.)

Két-három napig tartott a várakozás, izgatósság: «Börharisnya» leste a kínálózó alkalmat, hogy beleköthessen a bátyjába. Ez alatt pedig Habók Pali tenyerét égette a négy krajczár. Nem vetve számot a megbízatás becsületbeli kényességével, egy őrizetlen pillanatban krumpliczukrot vett rajta; így aztán a testvér-harczban győztes öcses előbb a bátyját, aztán Habók Palit verte meg, s hogy a tragédiának teljes légyen az ő befejezése: a hetedik hónap végén az ifjabbik testvért a békés intézetből haza vitte a megszorodott apa.

Izgalmas esemény vala ez, az indiánus-játékok megcsappantak, a vezérét vesztett kompánia neki veté magát a könyveknek, az irkáknek, versenyre keltek a tanulásban, holott a pályabér szintén nem megvetendő.

Hanem a merengő arcú még mindig betege volt a regényeknek.

Sajátságos világ is a mértéktelenül olvasott

regényeké. Álommá változik mellette a mindennapi élet, színes, hamis köd vonja be a fakó asztalt, keleti szőnyegeket lát a szem a tinta-foltos falakon, a kemény falóca puha heverő-pamlaggá változik, a petróleumlámpás helyett vakító esillár szórja szét pazar világosságát; a kikezdett padlódeszkák márványkoczkákka simulnak, — hanem azért a frustukra kapott kenyér gyakran kicsi s még gyakrabban száraz marad, az iskola porát nem aranyozza meg kőszá képzélet, ha a Carnot-tételét meg nem értette valaki, akkor sem a ponsoni, sem a dumasi hős nem segít a fekete táblánál, hej, mert ott kréta a fegyver, nem vivó tör, a mámoros festett világból való fölébredés nagyon zord és nagyon elkedvetlenítő.

Bizony a husvéti «Értesítőben» három egészséges szekunda jelenté, hogy a regényolvasás áldozata komor valóra ébredt.

Efajta sorscsapást, minthogy sohasem szokott előre nem sejtett villámcsapás lenni, a meg-edzett diák jobb ügyhöz méltó erős lélekkel tűri. Olykor a szigorú apa feddő szavait immár gyakorlatból ismerve, fogad is a pajtásával, hogy ilyen meg ilyen tartalmu levelet fog kapni az apjától.

Természetes dolog, hogy megnyeri a fogadást, s némi vigasztalás ebben is rejlik.

Ismertem egy jóra menendő diákot, velem járt néhány esztendeig, kit méltóságos apja négy álló esztendeig avval fenyegetett, hogy mesterségre adja s ő minden év végén kitálta, hogy miféle mesterségre lehet kilátása.

A regényolvasó fiu, mióta az «Értesítő» haza küldötte, nagyon levertnek, még szótalabbnak látszott. Sokat sétált, éppen nem olvasott s az ablaknál, mely a kertre nyílt, órákig elállott egymagában.

Megsajnálta őt s egyszer megszólítottam.

— Van még három hónap az év végéig — Rám nézett, az arca kipirult, aztán elhalványodott, de szólni nem szólott semmit.

— Volt már olyan fiu is, a ki őt szekundát javított ki.

— Szégyenlem magamat, — mormogá, nem tőletek, hanem az apámtól.

Éppen akkor hoztak egy ajánlott levelet neki.

Láttam, hogy reszket kezében a levél, a zsebébe dugta, mintha nem merté volna felbontani. Elővette a Cornelius Nepost, próbált szavakat kikeresni, hanem a vastag szótár lapjait olyan izgatottan, ügyetlenül forgatta. Sehogy sem találta meg benne ezt a szót, hogy «tulit» . . .

Hozzám jött, kért, hogy keressem meg.

Szerencsésen megtaláltuk a *fero* szóban, a mi felett ő egy kissé csodálkozott.

— Ne félj, találász te még ilyen furcsa dolgot a latinban, biztatám jó akarattal.

Egy álló óra alatt csak három mondatocskával tudott végezni. Nem csodálom, hiszen a zsebében volt apja levele.

Egyszer csak fölkel, kiment a folyosóra.

Mikor visszajött, a szeméi vörösek, arcának vonásai szomorúak voltak.

Megint neki ült a Cornelius Neposnak, de a kezei ekkor már nem forgatták olyan türelmetlenül a szótár lapjait, csak meg-megállott, körül nézett, fejét lehajtotta a tenyerébe, mintha valamin nagyon gondolkodott volna. Kihuzta a fiókját, nyitva hevert ott a «Holt kéz» című regénynek harmadik kötete, kezébe vette, de csak bele tekintett, aztán becsapta.

Ezt a regényt nem olvasta végig.

Harmadnap este, míg a többiek a nagy tanuló-szobában énekeltek, verekedtek, egyik, másik olvasott, négy vakmerő nagyobb diák pedig a szögletben egy láda köré telepedve kártyázott: hozzám jött s az ablakfülkébe vont.

— Nem akarnál velem tanulni . . . nekem segíteni?

— Most?

— Most is, minden nap. Neked adom az órámat.

Szép, kettős fődélü ezüst órája volt, irigysége az egész intézetnek. Haj, hányan szerették volna, ha az ők zsebében kettyeg.

— Tanulok veled zsevesen, de az órád nem kell, majd szerzek én magamnak.

Megszoritotta a kezemet, s kivéve zsebéből apja levelét, átnyujtá nekem:

— Olvasd el, barátom!

A levél nagyon szép, nagyon megható volt. Leírtam másnap, eltettem, pedig akkor nem igen forgattam az elmemben, hogy valaha felhasználom.

(Folyt. köv.)

Milyenek vagyunk diákkorunkban?

— Irta F. K. tanár. —

Horacot és Vergilt nem birtam meg, — írlyuk egy kissé magas volt nekem ötödik osztályos koromban is. Megmaradtam tehát a próza-írók mellett. Caesar nem nagyon érdekelt, mert benne csak ütközeteket találtam s katonának lenni nem lévén egy csepp kedvem sem, az ütközetek leírása nem vonzott. Száraznak talál-

tam a csupa harcztot s Caesar beszédeiben sem találtam semmi költőt, — már pedig engem csak a poezis vonzott. Egy tizennégyéves fiu romlatlan lelkével vonzódtam az idealizmus felé. Kis szabad időmben inkább regényeket olvastam, — még pedig Verne regényeit. Szébet, jobbat, nem is olvashattam volna. Csak-hogy a képtelenségeket nem vettem készpénz gyanánt. Kutattam az okát, lehetségesek-e Verne számításai s rájöttem, hogy igen, de csak matematikailag, — tényleg azonban nem. E regények után a pozitív dolgokhoz fordultam. Az első nagyobb regény, a mi kezembe került, Jósikának «Egy magyar család a forradalom alatt» című regényes korrajza volt, a melyet lassan és sokáig olvastam. Voltak benne értetlen passzusok is, de az egészről mégis sikerült tiszta képet nyernem. Majd a Jókai regényei közül kettőt sikerült megkapnom, az egyik a «Fekete gyémántok», a másik a «Mégis mozog a föld» című volt. Ezekbe igazán, a szó szoros értelmében belemerültem. Mind a kettőből azt a tanulságot merítettem magamnak, hogy az élet minden viszonya csak munkára, tanulásra szorít bennünket, vonatkozzék az a tanulás akár a szellemi, akár a kézi munkára, s bármely téren érvényesítsük magunkat, egész embernek kell lennünk, más szóval társadalmi existenciánknak azt az ágát, melyet jövendő életpályánknak választjuk, egészen kell értenünk. Cikkeinket jó munkás mesterembernél szeretjük beszerezni, az ügyvédtől megkivánjuk, hogy a jogi ügyekben teljesen jártas legyen, az orvostól, hogy a betegségek minden nemét ismerje s azoknak gyógyszereit is tudja, a bírótól a törvény paragrafusainak ismeretét, a mérnöktől a mérés szabályainak ismeretét megkivánjuk, — szóval mindenkitől egész embert, alapos tudást várunk. Ha ez így van, bármilyen lesz is, nekem is alaposan kell készülnöm, de hogy tanulmányaim alaposak legyenek, az előtanulmányokat kell alaposan elsajátítanom, mert másképp képtelen leszek a nehezebb dolgokat megérteni. Ha deák koromban nem tanulok alaposan, akkor a hézagos ismereteket később, akkor kell pótolnom, mikor másra is kevés az időm s így a pótolás ezek rovására történik. Ha deák koromban tanulok, akkor először is kötelességemnek teszek pontosan eleget, s a mellett, hogy kedves szülőim és tanárainak becslését megnyerem, jó bizonyítványra is szert teszek, a mi által társaim előtt is emelkedem becslésben.

Ezzel tehát annyira-mennyire tisztában voltam, — de azzal még nem, hogy mi leszek. Annnyit tudtam, hogy deák vagyok, s mint ilyen-

nek csak egy a kötelességem: tanulni, a mi senkinek sem válik hasznára, egyedül, csak nekem magamnak. Nem is tudtam megérteni egy szekundás deák gond olkozás módját. Vagy akar valami lenni, vagy nem. Ha akar, akkor miért nem tanul; ha nem akar, akkor miért deák? Mért nem megy mesterségre?

Hiszen nem kell mindenkinek tanult embernek lenni! annyi a tanult ember ugyanis, hogy azok, akiknek meg van is az u. n. qualificatiojuk, ha tényleg nincs bennük kiváló tehetség, vagy a közepes tehetség mellet hangyaszorgalom, nem tudnak érvényesülni a társadalmi életben. S mi vár így reájuk? Egy kis hivatal, egy nagyon szerény működési tér, a hol egész életükben alig képesek annyira vergődni, hogy a megélhetésre szükséges jövedelmet megkeressék. Egy kerék lesznek egy nagy gépezetben, a melyet bármikor ki lehet cserélni, ha elkopik, s a melyből nagyobb mozgóerő nem válik. Ilyen jövőért dolgozni pedig nem érdemes, annál kevésbé fizeti ki magát ezért hosszú időn keresztül küzdeni, esetleg nyomorogni.

Az én iskolatársaim példája eléggé igazolja e tétel igazságát. Azok, akik nem tanultak tisztességesen, ma nagyon szegény emberek, alantat hivatalnokok, kik egyre panaszkodnak soruk ellen, hogy nyomoruságban élnek. Van két olyan társam, a kik közül az egyik gyenge deák volt ugyan, de az orvosi egyetemre kerülvén, ott csakhamar az elsők közé küzdötte magát s ma, mivel a katonai pályára lépett, első osztályu ezredorvos, legközelebb kilátása van, hogy őrnagyi rangot kap, pedig nincs több 32 évesnél. A másik kitünő jogász lett, ma keresett s neves ügyvéd.

Volt köztünk egy, a ki többször elbukott, de az anyja pénze segélyével más helyeken keservesen elvégzett hat osztályt, s úgy hallottam, hogy valamelyik gazdasági intézetet is végighallgatta, aztán kapott egy öt-hatszáz holdas birtokot s állítólag gazdagon nősült. Hanem, ha tönkre menne, a maga emberségéből alig tudna megélni.

A megélhetőnek ez az utóbbi módja a legkönnyebb, ehhez nem kell sem ész, sem tanulás, csak pénz. Hanem, hogy milyen az ilyen élet, azt én, ki ilyen helyzetbe beleképzelnem sem tudom magamat, nem mondhatom meg nektek. A kinek pénze van, annak is kötelessége tanulni s tehetségét a nemzet jólétének emelésére érvényesíteni akár az agrárpolitika, akár a megyei élet terén, mert az, a kinek tehetségén kívül pénze is van, sok jót tehet társadalmi téren is.

(Folyt. köv.)

Az ifjusághoz.

Oh, ifjuság, szivem virága,
Csodállak és szeretlek így:
Övez egy eszme glóriája,
Láztól csillognak szemeid;
Hévülsz, lobogsz, szent harsonává
Erősödik merész szavad,
S visszhangot millió kiált rá:
E nép magyar lesz és szabad!

Rád ismerek, te vagy a régi.
Hiába öcsárolt a hír:
Bár útaid orvul kísérni,
Elejteni e kor még se bír.
Szived nagy névre meg se dobban,
Mig ringat télen élvezet;
De vész között, komoly napokban:
Magyar ifjuság a neved.

Az vagy, a régi, a ki voltál:
A vértanuk fején cser-ág,
Hősöknek, szent eszméknek oltár,
Oh márcziusi ifjuság!
Nagy cél, rajongó hit vezérel,
Lelkedet ihlet járja át;
Kimondod nyíltan a mit érzel, —
Viszed az ország zászlaját.

A jövő, az örök élet,
Oh magyar ifjuság, te vagy!
Ezer viszály, baj, átok érhet,
Isten azért el még se hagy.
Nem félek, nemzetem, miattad,
Lehet százezred szolgál, rab:
Az ifjuság a te hatalmad,
S az ifjuság mindig szabad!

S míg lesz e honnak ifjusága,
A szabad eszme élni fog.
Sápadjon a hitvány, a gyáva,
Reszkessenek a zsarnokok:
Az ifjuság örök szabadság!
Visszhangozd, ifjuság, e dalt:
Szabadság s ifjuság aratják
Mindig a végső diadalt.

Rudnyánszky Gyula.

Márczius 15.

A szabadság sugárfénye áradt Magyarországra 1848. márczius 15-én. A magyar szabadság születésnapja! Keletkezett, mint a tavasz, kifakadt, mint a rózsabimbó, ragyogott,

mint a hajnalesillag, mikor a nap keltét bejelenté. Nem fejedelmi kegy ajándékozta a szabadságot a magyar nemzetnek, mint drága ékszer, játszani vele; nem a királygyilkos hóhérbárdja, mint Angliában; nem a guillotine, mint Franciaországban; nem orgyilkos bomba fertőztették meg zsarnok vérével a népszabadság napját: szüzen köszöntött az be és méltósággal, mint egy nemes nemzetnek törvényes vívmánya, visszakövetelt jussa, visszaadott koronája.

Ország voltunk azelőtt is, de széttépve Erdélyre és Magyarországra; nemzet voltunk, de a privilegiummal bíró karok és rendek kis nemzete; magyarok valánk, de latinul kormányoztak bennünket és németül; urak voltunk százezeren, szolgálk tizenöt millió: volt szabadságunk, az alkotmány és a Hármas könyv, de a ki a kormány ellen beszélt, azt bezárták, — a ki vétett, vagy nem bántották, vagy deresre fogták.

Más szabadságot kívánt a magyar, egyenlő szabadságot, jogot, köteleiséget mindenkinek. Megszereztük magunknak! Megosztottuk az alkotmányt: a nemes a polgárral, — meg a földet: az ur a jobbágygal. Állítottunk nemzeti kormányt, megnyitottuk a börtönöket. A gondolatnak szárnyakat adtunk, hogy röpjön... a magyar szónak becsületet szereztünk, hogy uralkodjék... A magyar nemzetnek kezébe kardot nyomtunk, hogy védje magát. A nemzet megesküdött, hogy szabad leszen: és talpra állott a szabadság háromszínű zászlója mellett. A fehér az igazság, a zöld a reménység, a vörös a lángoló hazaszeretet színei voltak. Ezekkel mentünk aztán csatázni.

Mert a magyar szabadság ártatlanul született s tisztán világított, mint a nap, de ege csakhamar beborult s villámok cikáztak körülé. A népharag fürgetege viharozta be a hont s öldöklő lángjait csapta az ellenségre. És a magyar szabadság ekkor még fonságesebb vala.

Lón pedig a vihar után nagy esőnd s Magyarországból temető. A szabadság volt benne eltemetve, mert megölték. S a nemzet mélyen gyászolta és némán siratta a szabadságot. Özvegy volt az ország s árvák fiai.

A bánat oly igaz és megható volt, hogy az ország megbámulta.

De a szabadság nem test, hanem lélek. A szabadság halhatatlan, kitör a sírból.

A magyar nemzet daczolt s visszautasította az alkut, követelte jogát, a teljes szabadságot kívánta vissza — ezért cserébe föltette koronáját a király fejére.

Negyvenhat év mult el azóta, egy emberkor története s mily gazdag idő eseményekben és változásokban! Minden elmúlt: öröm, bánat, a harc a fegyverrel és a harc a törvénnyel a szabadságért.

Minden évben megünnepeljük márczius 15-ét s visszagondolunk 1848-ra.

Csodálatos egy esztendő is volt az az 1848-ik! A szabadságért való rajongás, lelkesedés oly rögtönözve, váratlanul, előkészületlenül, mondhatni önként kapta meg a sziveket, hogy valóban azt kell hinnünk, hogy a levegő rétegei hordták szét a kitörni kész forradalom parányait. A társadalom minden rétege megindult, mindenkit magával ragadott a lelkesedés: nem volt magánérdek, mely háttérbe ne szorult volna a haza ügye előtt: a szülő gyermekét, a menyasszony jegyesét, a feleség férjét küldte a harczba, mely elkecseregett küzdelem volt az elnyomatás ellen. A nők lelkesedése teremtette a hősokeket. Az áldott kezek feltűzték a férj mellére a háromszínű kokárdát, virágot hintettek az elvonuló csapatok útjára, kendőt lobogtattak a távolság ködében eltűnök után, — egy biztató szó, egy édes mosoly, egy bátorító kézszerítés: ez volt a toborzó s a honvédcapatok szaporodtak, mintha a földből teremtek volna. Nem remegett a kéz, mely bucsút intett, nem könnyezett a szem, mely a távozó után nézett: hiszen a haza sorsáról volt szó. S a nő nemcsak azokról tudott lemondani, a kiket szeretett, hanem áldozatokat is hozott: volt ékszere, aranya, ezüstje: vitte a haza oltárára, verjenek belőle pénzt, hogy legyen a honvédnak fegyvere, ágyuja, puskapora, golyója — és legyen mit ennie: selyme, aranyhimzése volt: odaadta zászlónak, rákötötte utolsó virágiból font koszoruját, hogy legyen jel, a melyben győzni fognak. S mikor a csatatér sebesültekkel volt tele, oda is elküldte a magyar nőt a honszeretet, fölszedte az alétat, ápolta, bekötözte, apró gyermek, tehetetlen öreg s gyöngé nő tépést csinált, hogy enyhítse a fájdalmat, gyógyítsa a sebet s visszaadja az életnek és a hazának azokat, kik közel álltak a halálhoz. Nem is földi lények voltak azok a magyar nők, hanem a szeretetnek, a lelkesedésnek, az önfeláldozásnak geniuszai magyar nők alakjában.

Oh, a ti nagyanyáitok tiszteletre méltók, nagy időknek méltó szülöttei!

Légy üdvözölve márczius 15-ke. Lelkem a fény szárnyaain tör a magasba, hogy bemutassa e napon hódolatát. E napon lett méltó a magyar arra, hogy az örök igazság pantheonjában első hely jusson neki.

Nagy idők szülik a nagy embereket, ez idők legendai nagysága Kossuth Lajos. Egy törvény-cikk számüzte őt. A legjobbakkak ez a sorsuk. Így volt hajdan is, a thebai nép Epaminondast halálra ítélte s ő csak azt kívánta, hogy tegyék az ítéletbe: «Epaminondas elítéltetett, mert Thebét megmenté, a spartaiakat megverte és Görögországot szabadabbá tette.» Ezért megkoszorúzták.

A mi száműzöttünket is megkoszorúzták, de a virágok csak koporsójára hullottak és sírját lepik el. Sirja, mint egykor Turin, bucsujáró hely, hova elzarándokol a honfi, hogy hitet, honszerelmet hozzon el onnét magával. Fejfájánál egy ország könyezik és imádkozik.

Könyeztetek ti is és imádkoztatok s tanuljatok e név kultuszából azt, a minek ő volt legkiválóbb képviselője: honszerelmet.

—7.

¶ hazaszeretef oltáránál.*

Irta: *Perényi Adolf*, temesvári főreáliskolai tanár.

Személyek: *Elek* és *Béla* középiskolát végzett tanulók.

Szin: Az akadémia előtt.

J E L E N E T.

(A fővárosba került két ifju első találkozása.)

Elek. Barátom, itt vagyunk fővárosunk
Legdiszesebb terén!

Béla. Szabad hazánk
Szabad polgáriként! Igen barátom,
Mióta iskolánknak elhagyám
Négy falát, szemem a végtelenbe lát!
Lelkem sas-szárnyra kél, repülni vágy!
Im, itt vagyunk! Hazámnak gyöngye Te!
Téged, hazámnak dobbanó szívet,
Örömmel üdvözölve áld szivem!

Elek. Enyém is üdvözöl! Mely érzelem
Nyílalja át, mi bántja szivemet,
Barátom, én nem érzem azt örömmek.
A zürzavar, tömegnek tódulása,
Rohanva járó ismeretlenek,
Koesik robajja, sok széles utca, tér
S a házak óriási! Úgy érzem én,
Miként ha itt ez óriás kötömegek,
E sok töméntelen nagy épület
Súlyként nyomná, szoritaná szivem.
Ezt érzem én.

Béla. Lelkem magasra tör!
Mi nagy, mi szép, mi könyez engem itt,
Lelkemnek szárnyat ad. Tudod hol állsz?

* Előadatott a temesvári főreáliskolai Petőfi-önképző-körnek márczius 15-iki ünnepén.

Elek. E tér s e környezet fenséges látomás!
Mít szűk padokban könyvből olvasánk,
Mírók szavaknak árja képeket
Festvén, homályos képet alkoték:
Elöttem állsz tudomány csarnoka!
Elöttem im a szellem-óriás,
Ki egy szavával ezt megalkotá.
S örökre érzében itt a jelenet,
Mely először mutatta *nagynak* őt,
Kit bámulunk: a *legnagyobb magyart*.

Béla. Ez Széchenyi. Amottan szobra áll;
Jer, áldozatra hi nagy szelleme.

A szobor előtt.

Béla. Te vagy Dicső, ki minket veszni nem
Hagyál: acél-karod merész utat
Hegyen, völgyön, folyón nyitott.
Es nem pihenve, fáradatlanul
Kelet népét, szerette nemzeted,
Nyugat művelt körébe juttatád.
Fennállsz Dicső! oh legnagyobb magyart!
Feledni nem fog hálás nemzeted.
A nemzet él, a melybe szellemet,
Az élet lüktető erét adád.
S ki Rád tekint, Tőled tanulja meg,
Miként lehet szeretni e hazát.

Elek. Mi gyász volt sorsa hő szerelméért!
Az égi lángot ő hozá nekünk;
Tüzes szavára ébredünk mi fel.
S midőn *e lélek* mindent lángra gyújt,
E szív hevétől felzendült a hon:
A fény s a hő forrása kiapad,
Hideg leszen a szív, sötét a lélek.
Prometheus! tekints, tekints le ránk!
Magyar szivekben ég az égi láng!

Béla. Barátom, ládd, hogy elragadt a hév:
Mi szép, nemes szavakkal áldozál.
S mi nyomta lelkedet imént, talán...?

Elek. Még érzem azt. E szellemóriás
Saját kicsinyke, törpe voltomat...
De hagyjuk ezt! A lomha érzébe, nézd,
Miként önt életet művészi kéz.
Magasztos, szép alak, diszes magyar
Kard van oldalán, kezében kalpaga,
Kinyújtott jobb kezében kézirat:
Ő él, beszél és buzdít, alapít.
S mit életében alkotott nagyot,
Örökre hirdetik ez alakok.

Béla. Görög világnak óriásai,
Hatalmas istenek Olymp felhőiből:
Leszálltak onnan díszesíteni
Annak oszlopát, *magyar* kit istenít.
De mit beszél az alkotó művész?
Mit szólnak hozzánk Athen isteni?
Olymp lakóinak barátja, szólj
Barátom, és mit egykor ott a szűk

Padokban ékesen szavalgatál,
Hallasd szavad, én hallgatód leszek.

Elek. A szűk padok! Nem értelek, barátom:
Mig ott valék, szűkét nem érzem:
Szorongva állok itt, s e nagy világ
E nagy szabadság nyomja lelkemet.

Béla. Tudom; ki fényt keresve, napba néz,
Vakulva vágyik a homály után.
Te is, ki szűk körödből hirtelen
A nagy világ zajába vettetél,
A mankót sinned, a korlátokat.
Hamar megszokja ember, a mi jó!
Muló ez érzélem te nálad is.
De légy ezuttal mégis mentorom
E száműzött nagy istenek között.
Miként Orkusban Vergil Dantenak.

Elek. Kicsiny dologra használsz nagy igét!
A *műre* szégyen volna és *mi ránk*
Ha, mit jelkép gyanánt az alkotó
Művére ráhelyez, kívánna szót.
Az égő lámpát gyertyával keresnők,
Ha sok beszédet vesztegetnénk rá.
Minerva, Vulcanos, Ceres, Neptun
— A tudományt, ipart, földművelést
Jelezve s vad vizeket fékezőt —
A legnagyobb magyarnak érdemét
A nagy világnak örökre hirdetik.

Béla. S ha jó a nagy világ, az idegen
Ha Rád tekint, bámul Téged, Dicsőt:
S ha szól, dicsér egy hálás nemzetet.
Magyar ha jó, megdöbbenéssel lép,
— Templommá, szentté lett a hely, hol
állsz —

S midőn itt emlékednek áldozik,
Hazát szeretni Tőled megtanul.
S ha Rád tekint, lelkesülve szól:
«Te *értünk* életteddel áldozál:
E nemzet él, munkál, buzgólkodik;
S nevedről szól, míg él magyar, a dal:
Örököm élsz oh «legnagyobb magyart!»

☪ király könyve.

— Irta: Mosdósy Imre. — (10. folyt.)

Bogdán Mátén legszebb mentéje volt. Nyuszt-
prémmel volt bélelve, drágakövekkel ékesítve
s egész a kordován csizmája száráig leért, sőt
mikor lóra ült, a bokáját is verte, arannyal
volt a szövete átseve, de zsinór nem volt
rajta, mint a mostani diszmagyar mentéken és
nadrágokon, mert ez még akkor nem volt divat,
csak körülbelül száz évvel később jött divatba.
Szép aranyozott kard esőrgött az oldalán,
gyémánt forgó a kalapjában s úgy rugtatott be
a várba.

A MÁRCZIUSI IFJUSÁG VEZETŐI.

A mint a várkapun beértek, egyszerre csak azt veszi észre Misó, hogy a vár másik oldala felől a két barát megint előbukkan, azon mód, a hogy tegnap velük jöttek egész Budáig és hozzájuk csatlakoztak.

Most már Misó nem jót gyanított, de minden aggodalmát fölülhaladta és elnyomta a sok fénynek látása. Czifra urak jöttek, mentek a király palotájából ki s be. Misó azt hitte eddig, hogy Bogdán a legnagyobb, legfényesebb ur széles e hazában, bezzeg látta most, hogy bizony lehet annál nagyobb ur is, de még mennyi . . . hiszen a palotából kitóduló urak némelyike csak úgy görnyedt a nehéz arany-szővésű ruha alatt.

Hát még az a király, ki lehet az, mi lehet az, hogy ennyi nagy ur és hatalmas ember keresi kedvét, engedelmeskedik és tömjénez neki. No de meglátta ezt is.

Persze, hogy sokan mentek ki s be a palotába, mert a ki oda ment is, a főfőajtónálló elutasította mind egy szálíg . . . azt mondván, hogy ő felsége haragszik, ma nem beszél senkivel.

— Éppen megengesztelni jövünk, — mondá erre a nagy jó ur, hozzuk a könyvet! — s jelentőségteljesen hunyorított szemével Misóra és a két barátra kacintván.

A főfőajtónálló elérte és tovább adta a hirt, úgy hogy csakhamar megjött a válasz a királytól, hogy a nagy jó ur mehet felsége színe elé kíséretével egyetemben.

Azt mondják, hogy Raguzai Felix, mikor meghallotta a jó hirt, örömeiben úgy hajigálta a süvegét, mint a pajkos gyermekek szokták, és hogy a süveg fent akadt a könyvtárban egy szögön, a mire selyem függőnyt akartak akasztani, hát, hogy ki nem szaladt a követség elé az örömhír hallatára és ott a király színe előtt össze-vissza nem ölelte, esőkolta a nagy jó urat Misóval és a két barátal együtt, annak is csak az volt az oka, mert a süvegével vesződött, nem tudván maga levenni, mást meg restelvén segítségül hívni.

Ez alatt a társaság Misóval a király elé került.

— Mi jót hoztál, hivem Bogdán? kérdé a király a trónusról leszállva.

— Hallottam felséged haragját Sirius Italicus című könyve elveszte felett s minthogy a véletlen sors kezembe juttatta annak elrablóját, azaz hogy a rabló czinkostársát, siettem lóhalálába felséged elé, elhozván magammal a jó madarat is! Így szólt Bogdán, a nagy jó ur, egy lélekzettel s hadarva, mintha attól félt volna, hogy elhibázza rossz lelkiismeretével a betanult mondókát és ezután Misóra mutatott.

Misó nem tudta elképzelni, mi érte? Villám-esapás?

Azt már ért a Mátrában, egyszer a Galyavárnál hét ölnyire csapott egy tölgyfába és pozdorjává zúzta, mikor ő a fű között gombát szedett és földre terítette! Igen, igen . . . az volt, — villámcsapás, a mit hallott, — most térdre rogyott és a földre borult a király előtt.

— Ez volna a rabló, ez a gyermek volna a tolvaj czinkostárs! — mondá a király, de nem felejtett el a két barátira sem egy kémlelő pillantást vetni.

— Ez az uram! Ime a verebélyi barátok közül kettő, a kikkél el akarta adni . . . Úgy-e pater Franciscus és Josefus?

A két barát keresztbe tette kezét a mellén és igenlőleg intett fejével.

— Nem igaz az, uram király, felséges uram! Nem igaz, kiáltott most Misó. Bátorsága visszatért, felugrott és a két barátot két kezével megragadva, előbbre rántotta, úgy hogy majd felbuktak a trón előtt és harsány hangon kiáltotta:

— Hazudnak ezek, uram király, ezek nem is verebélyi barátok! Azután a meghökkenett nagy jó urra mutatva így szólt a királyhoz:

— Uram király, kérdezd meg csak tőle, hol voltam én két egész napon keresztül, mielőtt Budára indultunk?

— Nos hol volt? — kérdé a király Bogdántól.

— Börtönömben uram király, mert nem akartam, hogy czinkosával beszélhessen és valahogy elkerülhesse a te büntető kezedet. Mihelyt megtudtam ezektől a jó uraktól, hogy miben bűnös, azonnal elfogattam őt . . .

— S hol van a könyv? — kérdé a király.

— Elfutott uram király a tari vár felé s utközben a Mátrában elrejtette valahol, bár mindjárt utolértük, késő volt, nem találtunk rá — hazudá az egyik barát.

— Nincs igazuk felség, — kiáltott Misó. Hallgass meg, kérlek, uram engem — s most újra térdre esett a király előtt.

A nagy jó ur szavába akart vágni . . .

— Uram király . . . ezek azt mondják, hogy elfogtak mindjárt, mikor megtudták, mi van nálam! Hát ha igazuk volna, hogy az én apámnak átadtam a könyvet, a ki a Mátrában a Hutákban lakik és szegény szénégető, s azt mondtuk neki, hogy tegye bele szenes zsákba, induljon el Budára, várjon meg engem Hatvannál a Zagyva kanyarulatánál, majd én elszököm a nagy jó urtól és visszahozzuk felségednek a drága könyvet, . . . hogy lehet az, hogy ha

ezeknek igazuk van, hogy én elfogtam és el is csuktam azt, a ki a te drága könyvedet elhozta a Zagyva és a tari patak összefolyásáig . . . Küld el uram követeidet a megjelölt helyig, ott találják azok az én apámat, a ki engem vár, bizonyosan kétségbeesve, hogy nem jöttem . . . Úgy-e felséges uram, ha ezeknek van igazuk, akkor a te követeid nem fogják ott találni az én apámat?

Bogdán és a két barát azt hitték most, hogy a föld alá süllyednek . . .

— Mert a dolog úgy történt, felséges uram — folytatá Misó, a helyzet ura . . . s elmondá a történeteket töviről-hegyire.

Annyi hévvel, annyi tüzzel adta elő, hogy a királynak nem lehetett kétsége többé igazmondása felől. Mindazonáltal így szólt a csoporthoz:

— Nem itélek addig, míg mind a kettőtök bizonyosságát meg nem vizsgáltam, hanem ti addig itt maradtok a palotámban . . . Ezzel intett s az ajtónálló két aranyruhás alabárdos őrt küldött be a terembe, azok megálltak az ajtó mellett két felől, a mi azt jelentette, hogy a vendégek menjenek előre, a hová vezetik őket.

Bogdán uram elérte és szó nélkül, leborgasztott fővel előre indult — utána a két barát.

Jaj, de hiába horgasztották le annyira fejüket, a király egy futó pillanat alatt észre vette, hogy rossz helyen van a tonsura, az a fejtetőn kiborotvált köralaku kopaszság, a mit a barátok viselnek . . . A király éles szeme mindjárt látta, hogy nem igazi barátokkal van dolga.

Azután intézkedett, hogy két hadnagy, meg két hajdu lóháton lóhalálába menjen Hatvanba és ott keressék meg az öregebb Bakos Misót.

(Vége következik.)

Csokonai és Petőfi.

— Irta dr. Major Károly. —

Azt az önvallomást, mit egy megszakadt pálya végpontján bucsúszavaiban társaihoz intéz Csokonai «Hibáztam, megvallom; de erkölcsi véték nem undorította lelkemet és annak ismerete csendes volt a maga tisztaságával való megelégedésében», Petőfi is joggal ismételhette. És a nemesen ragaszkodó tanítvány, Gaál László és a hü barát Jókai Mór is halhatatlanjaink iránti kegyeletökkel legigazabban kétségkívül akkor adóztak, midőn egyéniségöknek éppen ez oldalát hozták tiszta világításba azok előtt, kik Csokonaiiban csak a regényes elemet szerették keresni, s a kik nem is láttak benne mást,

mint egy tehetséges, de korhely poetát, kit kicsapongásai korai sirba vittek; vagy a kik a dithirambok ihletett dalnokát nagy borivónak, kikapó hajlamunak hirdették.

Vándorlásaikkal, a sorstól hanyattatással függ egybe az is, hogy előbb sok vívódáson megy át lelkök, míg eredeti hivatásukat megtalálják. Az a 10 év, mely Csokonai életében 1795-től bekövetkezett haláláig elhalad, a kapkodó kísérletezés ideje. A debreczeni togatus lelkész-tanárnak készül, Sárospatakon a jogra iratkozik, majd Csurgón egy ideig tanárkodik, s midőn hosszas dunántúli troubadourságából visszatér, segédszerkesztő, mérnök, könyvtárnek, egyetemi m. tanár és, hogy a sors keserű ironiája teljes legyen, még kereskedő is akar lenni. Az iskoláit abban hagyó katoná pedig előbb a színeszet tövises útjait járja, s csak utóbb, egy ideával kevesebbel, de kijózanító tapasztalatokban gazdagodva tér valódi hivatásához, a költészethez. Ime, e vonásokban is a nagy szellemek ismétlődő példája: Shakspeare és Molière, Arany, Kisfaludy és Jókai!

Ámde, midőn már biztos révbe jutnak, nem egyenlő kegyvel mosolyog feljök a szerencse. Fiatalon hálnak el, különböző körülmények között, de talán mégis mind kettő úgy, a mint a végzet törvényszerűsége, a vérmérsék természeté hozza magával. A testileg-lelkileg megtört Csokonait 32 éves korában, a férfi kor hajnalán, dönti sirjába emésztő kór, éppen, midőn nagy tervektől hevül lázas kebele. Nem harcztéren, mitől mindig irtózik (V. ö. A békekötésre.), az édes anya a szerető barátok körében leheli ki lelkét. Nem éri meg tervei valószínűségét. A részvétlenség, nyomorúságos könyvkiadói viszonyok miatt műveiből csak egy pár darab jelenik meg életében. A legtöbb kéziratban forog egyik-másik jó ismerősénél. Évek haladnak el, míg teljes kiadást érnek. És évek telnek, míg az igazságosabb és elfogulatlan kritika a korában gyarlóságai miatt félreismert, jelességeiben mellőzött költőt méltányolni kezdi. Megtörténik az, mi nem példátlan az irodalmak történelmében, hogy ma már el kell ismerünk, mely szerint a Köleseytől, Kazinczytól túlhaltott szigorral megítélt Csokonai, korának legnagyobb magyar költője, Petőfi, Arany felépte előtt a népies iránynak hivatott művelője s Vörösmartyig a szó szűkebb értelmében egyedüli lírikusunk. Petőfi 27 éves korában áll dicősége delelőjén, mint a Csokonaitól költészetünkbe oltott népiesség betetőzője. Innen és ifjú hitvese mellől hajtja feltartóztatlan végzete a csaták zajába. Eléri lelkének hő vágyát. Nem párnák közt, trombitahang és ágyudőrej

közt — mit látnoki szeme merészen megálmódott — vész el. (Egy gondolat bánt engemet. . .) Neki is vannak panegiristái és pamfletistái. Meteorszem ragyogásában felismerik a legeredetibb népies költőt; mások csak merész kitöréseire, a tősgyökeres népiesség nyerségeire figyelve, kiforratlan, középszerű tehetségnek nézik. Az történik vele is, mi Csokonaiával. Ma megállapodott az irodalom ítélete. Petőfi a népies forrásból fakadt nemzeti költészet megteremtője és egyike azoknak, kik a világirodalom geniei sorában is első rangra emelkedtek.

II.

Több oldalú költői tehetség ritkán egyensúlyozott is egyszermind. Az epikus és drámaíró Vörösmarty sikerei tulszárnyalják a lírikus jelességeit; az elbeszélő Kisfaludy K. nagyobb e nemben, mint a drámában, s Arany nevének örök életet mesteri epikája biztosít. A Tempefői, Gerson du Malheureux, a Helység kalapácsa, János vitéz, a Tigris és Hiéna költőinek meg épen a lírai műzsa teszi legerősebb oldalukat. A lírikus erénye rendszerint hibává és fogyatkozássá lesz ott, hol a jellemek alakítása az elbeszélés tárgyiasága elmélyedést és nyugaltságot kívánna.

Csokonai előzőitől koráig, Vörösmarty és Petőfi idejéig legkiválóbb lírai költők. Nem mintha a szenvedélyes Balassiban hiányzanék a közvetlenség, a subjectív bensőség. A szerelem majd nemes, majd sorvasztó tüze élteti a virágénekeket, de aztán a szerelmen kívül alig is van több költészetében, a mi az érzelmi hullámzásokat változatossá tenné, fokozná. Az Ányos, Dayka fájdalomnak őszinte, megható hangjai utóbb üresen hagynak, csak úgy, mint a Himffy-dalok, melyekben a szerelmi sóvárgás változó képei sem tudnak ellensúlyozni bizonyos egyhangúságot, visszatérő ismétléseket. Csokonai és kiválóan Petőfi alanyisága gazdag és változatos. Érzelmi világuk az eleven, váratlan fordulatok, majd tartósabb benyomások hatására jó ihletésbe. Ha igaz, hogy a lírikus minden érzése dalban olvad fel: e két rokon lélekben is a szív minden dobbanása egy dal, az érzés minden erősebb területe és eszméi szárnyalása óda, himnus, dithiromb, minden sóhajtás egy elegia. Költészetükben a köznapi tárgyaktól (disznótör, névnap stb.) a szerelem szeretet, természet, isten, haza, emberiség stb. kifejezést nyer.

Szerelmeket — mint a legtöbb lírai költőnél — csapongás, állhatatlanság jellemzi. Inkább platónikus epekedésben, álmodozásban, mint a vonzalom tartósságában az érzés komolyságában nyilvánul. Csokonai lantjának húrjait ép úgy egy-egy múltó felhő hozza rezdülésbe (Rozália, Lujza,) mint Petőfiét a szép csaplárné, a színésznő, a falusi naiv leányka, az előkelő hölgy. Csak utóbb erősödik meg szívükben a szeretet az iránt, kit állandó hűséggel akarnak vagy fűznek is magukhoz. (Lilla — Vajda Julianna; Szendrey Julia.) Szerelmök miatt gyakran képzelt csalódásokba is esnek, melyek mélyebb sebet ütnek szívükön. Innen elégikus fájdalmuk (Cs. Siralom. Utolsó szerencsétlenség. P. Cyprus lombok Etelka sirjától), a szerelmi bú gyakran mesterkéltnél érzélgőssége (Cs. Magányhoz. Remény. P. A szerelem gyöngyei.); innen a keserű humor, a sötét világfájdalom, mely mint átmenet borong kedélyükön, s melyet a külső körülmények is fokoznak. Csokonai már Debreczenben embergyűlölővé lesz; de erőt vesz rajta e hangulat még inkább hányattatásai, sikertelen kísérletei következtében (Gerson du Malh. Búcsu a m. Músáktól). Az egyéni benyomások mellet a végletbe hajítja őt Bürger. Rousseau hatása, mint Petőfit Heine, Shelley, Byron tanulmánya. Kedélyök e borongásaiban bölcsészeti, metafizikai kérdéseket, a lét, halál, örökkévalóság kérdéseit fejtegetik (Cs. A lélek halhatatlansága. P. Az örült.) Merészebben szárnyal azonban képzelmök, mint a mily kevésbé hatolnak mélyebbre a vég okok kutatásában.

Még Csokonainak mélyebb a látása: a mi didaktikus hajlama és bölcsészeti tanulsága után érthető is. Petőfinél e részben inkább a rakoncátlan képzelem káprázatos játéka ragadnak el. Különben is ily komor, sötét hangulat nem lehet nálok tartós (V. ö. Csokonai, az én poezisom természete. P. Bolond Istók.) Ellentmond ennek eredeti természetök. Csokonait még élete megrendült napjaiban sem hagyja el teljesen derült életkedve. Nem jön magával s az emberekkel oly kibékíthetetlen meghasonlásba, hogy szívéből fel ne törne a szelíden érintő szatira mellett a könyekben megtört mosoly. (Csikóbörös kulacs. Dorottya.) Petőfi, bár «természete komoly» s megsebzett lelke a gúny maró nyilaiba kap (főleg forradalmi költeményeiben), ép úgy talál kibékülést. A sirva-nevetés, mely még az enyészet sivár képein is feltalálja az alkony derűjét (kutyakaparó), nem egyszer aranyozza be költészetét. Mély és őszinte természet szeretetök hat főleg jótékonyan valódi vagy képzelt fájdalmaikra. Csokonai mondja egy helyt: «Oh, áldott természet, oh, csak te vagy nékem az a te töled nyert birtokom s vidékem!» Petőfinek is a természet legkedvesebb barátja, «melynek semmi titka

nincs előtte.» Csokonait már természettudományi vizsgálódásai is megerősítik e szeretetben. Ezért ragaszkodik oly rajongással Rousseauhoz, a természet apostolához. Igaz természet szeretetőknek hű kifejezői természeti leírásaik, tájképeik (Cs. Egy vén fának árnyékában szenvedő rózsafa. Déli aggodalma. P. A Tisza. Kis Kunság. Az alföld).

(Folyt. köv.)

Az érettségi feladatok az 1893/94-iki tanévben.

22. Losonczy áll. főgimnázium.

Magyar nyelv. 1. A magyar drámairodalom fejlődésének története. 2. A vizgáz s annak tulajdonságai, alkalmazása a gőzgépeknél és ezek fontossága. 3. Szeresd hazádat és ne mond!

Latin nyelv. «Miképen kelt át Aeneás társával Itáliába». Cserny K. és Dávid J. Latin stílusgyakorlatok III. r. 85 lap.

Görög nyelv. Plató Phaidonjának 65. fejezetéből az 1—30. sor.

Német nyelv. Brehm: Der Mensch und die Vögel: Harrach József. Német olvasókönyv II. kötet. Budapest 1883. 167. oldal 38. darab.

Mennyiségtan. 1. Megoldandó volt a következő egyenlet.

$$\sqrt{3^x} + 1 + \sqrt{2 \cdot 3^x} + 3 = 5.$$

2. Egy egyenes gúlának alapja $a = 5\frac{1}{2}$ és $b = 2\frac{1}{2}$ m. oldalakkal bíró derékszögű egyenközény oldaléle $11\frac{1}{2}$ m. Mily nagy a gúla felszíne és terfogata?

23. Lőcsei áll. főreáliskola.

Magyar nyelv. 1. A történelmi regény irodalmunkban. 2. A szónoki indulatgerjesztés és eszközei. 3. A légáramlatokról.

Német nyelv. 1. Szent István és a külföld. (Fordítás.) 2. Das religiöse Epos in der deutschen Literatur. (Eine literarhistorische Abhandlung.)

Francia nyelv. Amerika fölfedezése. (Fordítás.)

Mennyiségtan. 1. Mekkora azon gömb sugara s köbtartalma, melynek felülete egyenlő oly végtelen számú gömbök felületének összegével, melyek közül az elsőnek sugara 1 dm, minden következő pedig ötszörte kisebb az előtte állónál? — 2. Az a, b, c, oldalú háromszög csücsai közé azonképen irtunk három gömböt, hogy mindegyik a másik kettővel érintkezik. Mekkora mind eme gömbök köbtartalma, ha $a = 15$ cm, $b = 12$ cm, $c = 17$ cm?

Felhívás.

Simonyi Zsigmond jeles nyelvtudósunk s a tud. egyetemen a magyar nyelvészet tanára hetenként két órán át a régi szók magyarázataival foglalkozván, felhívta hallgatói figyelmét az ország különböző vidékein használatos «diák műszók» összegyűjtésére. E felhívás eredménye a debreczeni kollegiumban divatos szavak összeszedése, melyeket lapunk mai számában közlünk. Németországban köteteket tesz ki az ily szók gyűjteménye s illő és helyes volna nyelvtörténeti szempontból is, hogy e szavak az elfeledéstől megóvatván, nálunk is összegyűjtsenek. Azért a ki ezek összeszedésében segédkezet nyújt, hasznos dolgot cselekszik. A beküldött szók használatáért a beküldő kezeskedik, s elvárjuk az ifjuságtól, hogy e komoly dologgal komolyan foglalkozik s minden gyerekeskedést mellőzni fog.

E czélból az egyik gyűjtő, Bodor Deszö bölcsészeti halgató ur a következő felhívás közlésére kért fel bennünket:

«Felkérem a tanulóifjuságot, legyen szíves összegyűjteni a körükben előforduló, úgy az iskolai, mint a magánéletben használni szokott kifejezéseket s azoknak értelmét is oda írva a «Tanulók Lapja» szerkesztőségébe beküldeni. Hogy minő szavak gyűjtendők össze, néhányat példának közlünk: *Brugó* = alumneumi czipó; *pieze-vicze* = pedellus; *fulás* = próba papolás; *electio* = ünnepkiosztás; *szurok, drukk* = a feleléstől való felelem; *magolni, biflálni, vágni* = szöszertint tanulni; — ezek az iskolai életből vett példák. Hogy minőket gyűjtsenek a magánéletből, mutatóba álljon itt néhány: *ricsaj* = lumpolás, dözsölés, *spiczi* = árulkodó, kém; *pluczkár* = kömiveslegény (?); *spéczi, blatt, pipa* = jó firma (gúnyosan használva) stb.

Tájékozas végett felhívom a tanuló ifjuság figyelmét Bareza ur cikkére főleg azért, mert eddig a deákságról irodalmunk nincs s szeretném hiányos szótárainkat is legalább némileg pótolni.»

Ime a tanuló ifjuságnak is van alkalma egy porszemmel hozzájárulni irodalomtörténeti adataink gyarapításához s mi bizunk is abban, hogy e felhívás élénk visszhangra fog találni a deákok között, hiszen róluk, az ő életükről, az ő dolgaikról van szó.

Mi valóban most érezzük a Tanulók Lapja igazi becsét, mikor látjuk, hogy van egy organum, a mely által az egész ország ifjuságához szólhatunk. Egyedül a tietek e lap, örüljétek, hogy van, mozdítsátok elő ügyét s segítsétek hivatása teljesítésében.

Néhány szó és szólásmód a debreczeni diák-nyelvből.*

— Irta: Bereza József. —

Mikor édes apja, a kis falusi diák-jelöltet a nagy Debreczenbe behozza, maga sem hinné, hogy abban a nagy «kollegium»-ban egy pár hét alatt, hogy megváltozik majd az ő ez-előtti egyszerű falusias beszéde.

A mint belép az iskola nagy udvarára, tengernyi apróbb, nagyobb, legnagyobb: legvidámabb, kevésbé vidám és komoly arcú fiatal embert lát maga előtt. Az apróbbak részint «göde» (elemi iskolás), részint «csimbók» (alsóbb gimnazista) névre hallgatnak, míg a nagyobbak, a VI-dik gimn. oszt. növendékei: «bagolytojás»: «bagoly» (VII. gimn.); «véres» (VIII. gimn.) néven ismeretesek. — «Bagoly» talán a Minerva madaráról, mert hiszen a VII-dik osztályban kezdődik a tulajdonképeni tudomány; vagy talán ezen osztálybeliek sötét lakhelyéről, a mennyiben az ő lakosztályuk egy sötét folyosóra nyílt. A «véres» pedig vagy a «baglyok» iránti ellenszenvükkel, vagy hajdani magas helyen fekvő lakszobáikkal érdemelték ki nevüket.

A kis diákjelölt azután beiratkozik, még pedig bennlakó növendéknek. Mint bennlakó «szegény tanuló» a «dárdás» nevet kapja, a mit egész hat éven keresztül visel a gimnázium padjain. (A «dárdás» név a régi idők maradványa, a mikor még a bennlakó növendékek az éji órákban «dárdával őrizték» az alma matert). — Az új diák hatod-heted magával egy «szobafőnök» fennhatósága alatt egy «coetus»-ban (társaságban, szobában) létszen lakandó. A «convictus»-i (étterembeli) jó meleg ételekhez minden nap egy-egy darab «brüg»-t (sótalan kenyér) kap. Bár talán otthon azelőtt soha sem evett olyan jót, nemsokára a nagyobbakkal ő is rossznak nyilvánítja a: «csizma talp»-at vagy: «rhinocérushus»-t (pecsenye, a mely zsirt nem igen lát); ép' úgy megunja a gyakori: «zsandár mártás»-t (zsemle mártás) és az «ibolyamártás»-t (vereshagyma mártás).

Hanem ezért a sok jóért bizonyos szolgálattal kell teljesítenie, úgy tartván a bölcs előjárók, hogy: «Krisztus urunk testét sem őrizték ingyen». Legelőször is, sorba menvén a szolgálattal, a ráeső napokon saját coetusának: «kotró»-ja (tisztogató, ki a szobát egy napon át rendben tartja) létszen. El kell sepernie a szoba előtt eső «podium» (folyosó) részről is a

szemetet, s ha bekövetkezik a tél, a «culiná»-ba (kályhalyuk. A kályhák ugyanis a depr. főiskolában kívülről fülnek) kell bujni, hogy mint «fűtő» táplálja a nehezen gyülő tüzet. De nem csak ez van reá róva. A nagyobb diákokra is illetéknépen takarít minden nap. E nagyobb bennlakók közé számíttatnak a fentebb említett «baglyok» és «véresék», nem különben az ugyan-csak az iskola falain belül lakó: «prepák», vagy: «dögömbögők», vagy: «chinai jogászok», mely nevekkel egy azon facultást, a tanítóképezdei növendékeket illetik a szegény elnyomott páriák, a dárdások. («Prepa» a «praeparandista» rövidítése. «Dögömbögő» = a halottak fölött éneklő, mivel ők éneklék el a holtakat. «Chinai jogász» . . .?) «Mégy petákra?» gyakran hallatszik ez a kérdés a tanítóképezdesek ajkáról, a melyen az értendő, hogy megy-e temetésre az illető, még pedig olyanra, a miért: «peták» (pénz) is jár!?

Még felsőbb osztálya a bennlakó növendékeknek a: «theologus» (papnövendék) és a «jogász». Ezeknél is ugyanazon tisztséget viseli a «dárdás». A gúny nevekben már itt nem adakozó, talán a széditő magasság: «respectálás»-a nem engedi.

Ha a «dárdás» dolgát nem jól végzi, jajj neki! Ott van az «excitator», a generalissimus, a ki szigoruan bünteti hanyagságáért.

A napi fáradozások után nincs valami édeesebb, mint a «provizió»-ból (hazulról küldött enni való) falatozni, mely különösen akkor becses ha «disznóság» (kolbász, sonka, szalonna stb.)

De nemcsak kenyérrel él az ember, a tudományból is be kell vennie a kis diáknak a kellő adagot. Erősen: «biflázik», «pofázik», «magol», (lehető tüzzel tanul) hogy ha a «professor» ur, — a ki különben rendszeren «vaskalapos» (ellensége a diáknak; a kemény kalapról nevezve) a diákszemekben —, előveszi a: «szérjes»-t (series = névsor,) legalább is «primá»-ra (elégészes osztályzat), ne «secundá»-ra feleljen. Nem is gondolja a professor ur, hogy ezért a «prima calculus»-ért (elégés. osztályzat) mennyit szurkol (remeg) a szegény nebuló. Hogy különben ez meg ne történjék a «belövés», «bebiztosítás», «beassekurálás» (elég. osztályzatra felelés) ellen megvan a panacea: «pakliznak», «megpeccennek», «fugálnak» (elmaradnak az előadásról.) A classicus nyelvekben a segédeszközt olykor-olykor előveszik, a minek «puska» a technicus terminusa.

(Folyt. köv.)

* E czikkel kapcsolatban ajánljuk olvasóink figyelmébe a *Felhívást*. Szerk.

IRODALOM.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharcz története című nagy illusztrált munkából most jelent meg a 31-ik füzet, a melyben Gracza György a bécsi októberi forradalmat s Latour hadügyminiszter felakasztását mondja el nagy élénkséggel, számos nálunk eddig ismeretlen adat felhasználásával. E füzet képei a következők:

A debreczeni ref. nagytemplom belseje. Ütközet Szikszónál 1848. decz. 28. Schlick táborából. A bábolnai csata, 1848. decz. 28-án. Részlet a bábolnai csatából. Részlet a Szőregnél vívott csatából 1849. aug. 5-én. Részlet a móóri csatából 1848. decz. 30-án. A kassai ütközet 1849. jan. 4-én. Lipótvár ostroma. A kápolnai csata térképe. A tereziái ütközet 1849. jan. 22-én.

A Szalay-Baróti-féle történelemnek most jelent meg a 9. füzet, mely a Könyves Kálmántól IV. Istvánig terjedő időszakot öleli fel. A munka nagy erényeire már oly sok ízben volt alkalmunk rámutatni, hogy most beérjük a füzet gazdag illusztráció-díszének felsorolásával. Külön műmelléklet kettő van benne: A pogány magyarok lázadása és a várkonyi találkozás mindkettő Geiger S. P. rajza után készült. A szövegbe nyomott illusztrációk a következők: Kálmán király ezüst pénze. Komnen János császár érme. II. István ezüst pénze. II. vagy Vak Béla pecsétje. Vak Béla pénze. Henrik osztrák örgróf és bajor herceg pecsétje. III. Konrád német császár szobra. III. Konrád császár keresztjes hada. VII. Lajos francia király keresztjes hada. Keresztjes vitéz a második keresztjes háború idejéből. II. Géza király pecsétje. Mánuel császár pénze. VI. István király érme.

Egy-egy füzet ára 30 kr. Megrendelhető Wodianer F. és fiaimál Bpest, Andrássy-út 11.

Millenniumi történet. Az Athenaeum r. társaság kiadásában megjelenő «A magyar nemzet története» című tíz kötetes nagy munkájából (millenniumi kiadás) gyors egymásutánban megjelent a tizenegyedik és tizenötödik füzet, melyekben Kuzsinszky Bálint folytatja érdekes tanulmányát Magyarországnak a római uralom alatti történetéről, a második és harmadik században. Majd folytatólag a harmadik fejezetben a római tartományok kormányzásánál és a negyedik fejezetben a kadiviszonyokat ismerteti, melynek folytatása a tizenhatodik füzetben lesz. A magyar nemzeti muzeumból közölve van: «A gellérthegyi oltárkő»; a «Krasznai aranyrud»; «P. Aelius Mestrius, a II. segédlegió altisztjeinek sírköve Ó-Budáról»; «Bonio, az ala Frontonianából való lovas siremléke»; «Mérföldmutató Severus Alexander idejéből»; Nertus, az ala I. Hispanorum veteranusának sírköve Ó-Budáról; ezenkívül számos csoportkép és arckép Trajanus oszlopáról, kinek sikerült arcképe is be van mutatva, valamint a Trajanus oszlopának világhírű csoportozatát, a «Dák követek kegyelmet kérnek Trajanustól», a tizenötödik füzethez műmelléklet képen csatolták. Ezt a füzetet különben rendkívül érdekessé teszi a becses erdélyi leletek sorában közölt viaszos, tábla a verespataki Szt.-Katalin tárnából, mely szintén a nemzeti muzeum egyik legrágább kincse. Ez az európai hírű «Kr. u. 162. évi október 20-án kelt adósságlevél», mely a római jognak egyik tekintélyes forrásadata. Késégkívül érdekelt foga a hazai jogászközönséget, mely erről a viaszos tábláról annyit hallott az egyetemen. Van ennek a tizenötödik füzetnek, mely pazar fényével az eddigi füzeteket is fölülmúlja, még egy kiváló becsű műmelléklete, ez a bécsi képes krónikának 41. lapja, színe hasonmásban előállítva. A czimkép Szent-István hadjáratát mutatja be Keán ellen. Szöveg-olvasás és fordítás is van csatolva a ritka szép kivitelű

hasonmásához. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. Félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

APRÓSÁGOK.

A tengerek nagysága. Az atlanti tenger felülete 76,951,740 □ km., az ind ocean 73,800,373, a csendes tenger 158,201,409 □ km. Az atlanti tenger középmelysége 3681, az indiai 3344, a csendes tengeré 3887 méter. E szerint az atlanti tenger víztömege 283,290,605 köbkm., az indiai 246,815,070, a csendes tengeré 6.149,209.500. Egy köbkm. ezer millió liter vizet foglal magában. A beltengerek felülete 50,625,860 □ km.-t, mélysége átlag 1348 m.-t tesz, vízmennyisége e szerint 103,597,809 km., mélysége 1339 m., vízmennyisége 3.863,415 köbkm. Az összes tengerek, oceanok felülete 366,506,106 □ km., középmelysége 3448 m. s köbtartalma 1.260,578.486 köbkm. Az óriási víztömeg 15 ezer billió tonnát képvisel, egy tonnát ezer kgra számítva.

A Niagara-zuhatag mélysége a part közelében 83 láb, a megmért legnagyobb mélység 210 láb.

A világ legnagyobb vasutvonala a Kordillerák vonala Dél-Amerikában, mely Peruba vezet. Legmagasabb pontjai meghaladják a Montblanc magasságát, a 18 ezer lábot.

Mi az ember? Az egyiptomiak az embert beszélő állatnak nevezték. Mózes Isten képmásának mondja; Aeschylus nappali lénynek, Sophokles képnek, Plotinus minden jó atyjának, Socrates kis istennek, Pindar az arnyak álmának, Homér és Ossian gyöngye falevélnék, Job a por fiának, Herodot a nyomornak, Cicero egyenes állatnak, Plato Isten közható műszerének, Jean Paul félistennek, Schiller a természet urának, Goethe a világ kis istenének.

A legnagyobb aczélahajó a Buenos-Ayresben épült egy Allan nevű glasgowi czég tulajdona. Hossza 385 láb, szélessége 42 láb, mélysége 34 láb s tartalma 4040 tonna. Gőzgépje 500 lőerejű.

A Vezuv vasutja az utasokat a kráterhez szállítja fel. Az egész vonal majd fél mérföld hosszú, alsó állomása 800 ölre van a tenger felett, a felső 470 öl magasban. Ugy van építve, hogy a láva folyása ne ártson neki s hogy a vonatot szükség esetén rögtön meg lehessen állítani.

Gyermek mulattatók. Japánban vannak emberek, kik tisztán abból élnek, hogy házról-házra járva a gyermekeket mulattatják, főleg

szappanbuborékok által. Apró, mozgó rovarok és lepkék, kis teknősbékák, melyeknek fejk és farkuk mozog, repülni tudó fa-madarak, füves golyók, melyekből vízbe dobva bokréta, fák, apró emberek és kigyók lesznek, mindennapi mulatságok. A leányok játékszere rendkívül számosak és bábuik jótételesen viaszból készülnek. Évenként bábu-ünnepet is tartanak, midőn a gyermekek összehozzák kincseiket s a kis fiúk közt zászlókat, kardokat és papírsarkányokat osztogatnak ki.

FEJTÖRŐ.

1. Számítási kérdés.

Melyik az a háromjegyű szám, mely 42, 53, 57 és 11-el osztva, maradékkal 24, 16, 9 és illetve 6-ot ad?

2. Földrajzi kérdés:

Melyik nagy földterület az, a melyen nagyobb folyók nincsenek, ha pedig van, az is elvész, mielőtt a tengerhez érne? Mi a folyók hiányának az oka? Melyik délfelől induló folyó az, a melyik egy öbölbe ömlik? Mi ennek a neve? (Beküldötte: Luszt Ferencz.)

3. Történelmi kérdés:

Ki volt az a híres hajós, a ki mint első hajózta körül Afrikát s 1498-ban elérte Kalikut városát a malabári parton? Micsoda czímet nyert ezért? Első útjában használt hajókat kitől kapta? Mit vitt végbe második útjában? Hogy halt meg?

4. Természetrizai kérdés:

Melyik gerlicze nagyságu madár az, a melyik nálunk áprilistól augusztusig gyakori? Tojásait hova szokta rakni? Mi a kedvencz étele? Melyik osztályba, családba, rendbe tartozik? (Beküldötte: Luszt Ferencz.)

5. SAKREJTVÉNY.

— Magyar Dénestől. —

mé	dér	töm	sünk.	Szép	gya
ke	dé	re	kert	a	ósz
tűn	nyünk	M. D.	ni	nánt	nál
ve	leg		A	re	dön
haj	dő	Vek	mi	gá	áll.
be	té	jő	csil	pünk	gyā
ven	nal	lé	szos	Csak	lá

6. Mértani kérdés.

Két test, P és Q, egyenesen egymásnak tart egyenletes mozgással; Q test 3 mpercczel később indult, de sebessége 3 m-rel nagyobb a P sebességénél. A találkozásnál P és Q utja a $25\frac{1}{2}$ törtnek megfelelő arányban van. Ha P test 9 mpercczel tovább mozog, Q sebessége 5 m-rel kisebb az előbbinél, akkor P 234 m-rel nagyobb utat tesz meg, mint Q. Mekkora mindgyik test sebessége és mozgásának ideje és a két kiinduló pont távolsága?

Csak azoknak neveit közöljük, a kik legalább 4 rejtvény helyes megfejtését beküldik a határidőig. A megfejtők közt egy értékes könyv sorsoltatik ki. **Megejtési határidő: 1895. márczius 23.** A határidőn túl beérkező megfejtéseket nem vesszük figyelembe.

A 9-ik számban közölt talányok megfejtései: Számítási kérdés: A kenyérrárusnak 30 kenyere volt. — **Földrajzi kérdés:** *New-Orleans* Louisiana államban, mely 1. arról nevezetes, hogy a világ legnagyobb gyapotpiazza és élénk kereskedelme itt összpontosul. 2. a sárgaláz evenként pusztítja. — **Történelmi kérdés:** Ruyter Mihály szül. 1607. márczius 24-en Vlissingenben. 1676-ban a francziák ellen a spanyolokat segítve Nápolyba ment s itt keresztül vitte a gályarabokul kihurczolt magyar protestáns papok kiszabadítását. Ugyanazon év április 29-én a catanai öbölben a francia hajóhaddal vívott ütközetben megsebesítette halt meg. — **Természetrizai kérdés:** Narval (monodon monoceros). — **Számrejtvény:** tő, főka, font, zaj, Zenta, sas = Katona József. — **Sakkrejtvény:**

Repdes a pillangó
A virágos kertben.
Dalol a pacsirta
Az árnyas ligetben.
Zümmögnek a méhek
A nagy méhkas mellett;
Zümmögök most én is
Feladatomban mellett.

Helyesen megejtették: az 1—6 számuakat: Lipcsey Leo, Egressy Árpád, Mayer Leo, Erdélyszky Zsigmond, ifj. Papp János, Nyáry Pál, Kaiser Lázár (nevét nem írta ki), Harmath István, Tauszky Siegfried, Klekner Emil és Wickl Kálmán, Schleifer Frigyes, Varga Elemér, Jánosy Jenő, Nemes Elemér, Ferber Jenő és Gyöző, Sömen Lajos, Gödri Béla, Magyar Dénes; 1, 2, 5, 6 számuakat: Tantschitz Felix, Fodor Sándor, Sacher Géza, Lampel Izidor, Schönwald Nánthán, Rácz Lajos, Horvátszky Tamás, Terzin Miksa, Spitz Miklós, Geschek János, Farkas István, Klein Gyula, Holeczmann Mór, Schwarz József, Bloch Ferencz, Porde Gyula, Neumann Samu, Pletikoszies András, Szathmári Zoltán, Kilenyi testvérek, Neumann Vilmos, Weisz Emil, Oppenheimer József, Skopecz Alajos, Jelenik Géza, Barabás Sándor; 2, 4—6 számuakat Jerzsabek István, ifj. Csirszka János, Sült Lajos, Contescu Mihály, Benkő Gábor, Kis János, Stern Arthur, Jaga Jusztin, Strassenkirch; 1, 2, 4, 5 számuakat: Tattárszky Andor, Darvas Lajos, Mold Ferencz, R. Holeczer Jenő; 1, 4—6 sz.: Schwarz Jakab, Csinesák László, Asványi Jenő, Bieber Mátyás, Gerstner Rezső, Maczelka Gábor, Parassin József, Reitter József és Ferencz, Reinholz Károly, Merz Andor, Vargha Ernő, Tóth Gyula; 1, 2, 4—6 sz.: Lindauer Ferencz, Bogdány Géza, Bergl Izidor, Kovács János, Strausz Pál, Fábian László és Miklós, Orbán Károly, Ambrus Lajos, Idakéri Gyöző, Schlosser Ferencz, Pintér Rezső, Szép János, Wechsler József, Bleka István, Fleckenstein János, Kozma Ferencz; 1, 3, 5, 6 sz.: Würtzler Vilmos, Havas Nándor; 2, 3, 5, 6 sz.: Bóth Tamás, Vincze

Aurél: 1—3, 5, 6 sz.: Grosz Ármin, Luszt Ferencz; 1—5 sz.: Ney Lajos, Bauman Jenő, Kopfstein Lipót. — Müller Jenő (2, 4—6).

A jutalmat Luszt Ferencz (Arad) nyerte meg, kinek a jutalmat a kiadóhivatal megküldi.

VEGYESEK.

Iskolai ünnepély. A bpesti II. ker. kath. főgimnázium márcz. 15-én iskolai ünnepélyt tartott. Az ünnepi beszédet Fest Aladár tanár ur tartotta, *Vojnovich* Géza VIII. oszt. tanuló pedig szép felolvasást tartott «A magyar forradalom költészetéről». Ének és szavaltat tette változatossá a valóban szépen sikerült ünnepélyt. — A pápai főiskola ifjusága szintén megünnepelte márcz. 15-ét, a városi színház épületében tartva akilencz számból álló műsor szerint rendezett emlékünnepet. Az ünnep után a Griff vendéglőben társas vacsora és táncmulatság volt.

A bpesti. ev. ref. főgimnázium ifj. önképzőköre f. hó 9-én tartotta 17-ik r. gyűlést. 1. A vizsgáló bizottságok jelentést tettek működésükről. 2. A főkönyvtárnok jelentette, hogy a kör könyvtára eddig 114. kötettel szaporodott ez évben. 3. Az érdemkönyvi bizottság jelenté, hogy a «Novemberben» cz. költeményt egyhangúlag méltónak találta az érdemkönyvbe való leírásra. Szerzője: Kóréh Andor VII. o. t. 4. Fülep VIII. o. t. bírálja a «Két barát» cz. novellát, melyet elvetendőnek talál. 5. Petrich VII. o. t. Arany «Walesi bárdok» cz. balladáját szavalja jó (II) eredménnyel. N.

Halálozás. Bolgár Mihály kegyesrendi főgimn. tanár Szegeden e hó 10-én hirtelen meghalt. Derék tanár volt, kinek halála veszteség a piáista rendre. Aldás emlékére!

A debreczeni ev. ref. főgimn. ifj. önk. köre folyó hó 10-én tartotta 22-ik rendes gyűlését Kulcsár Endre tanár ur felügyelete alatt; a jegyzőkönyv hitelesítése után 1. Kovács Zs. 7. o. t. szavalt, melyet a kör kevésbé sikerülte bíralt. 2. Fisch S. 7. o. t. egy költeményt bíralt, melyet Bereczki L. 8. o. t. ellenbírálatra vett ki. 3. Czirjak Gy. 7. o. t. adott elő egy monológot, melyet tudomásul vettek. 4. Bieber L. 8. o. t. bíralt egy költeményt, s azt elvetésre ajánlotta, a kör a bírálatot elfogadta. 5. Szombaty J. 7. o. t. Arany «Éjféli párbaj» cz. költeményét, melyet a kör közép-sikerülte bíralt 3 szótöbbséggel. 5. Tar Z. 7. o. t. bíralt egy költeményt, melyet elvetésre ajánlott, a kör a bírálatot elfogadta. Ezután a gyűlés a jelenvolt felügyelő tanár ur elttetésével feloszlott.

A székesfehérvári főgimn. önképzőköre f. hó 10-én tartotta XV. gyűlését, melyet főt. elnök uron kívül Hang Dániel tanár ur is megjelenésével szerencsételtetett. Az elmaradt «Örült» cz. monológ bírálatát elmaradván, elfogadtatik Braun Jenő VIII. o. t. ellentétes bírálatát daczára a «Nagy Diák» cz. szatira! Szerzője: Mészáros Károly VIII. o. t. Ezután Ujházy Béla Gabányi egy monológját, Perl Imre Heine «Khevlari bucsu»-ját adja elő. Majd következik Marosi Rudolf VII. o. t. szabad előadása: a csillagászati tünemények behatása a népek szellemére, mely 1 órát vett igénybe. Ferenczy és Vörös szorgalmát és szép stílusát dicsérik, ellenben Krausz Aladár megrója az eredetiség teljes hiányát és a szerfölköti adat összehalmozást, mely miatt a különben szép értekezés érdekéből vesztített.

A sz.-fehérvári állami főreáliskola önképző köre a márcz. 15-iki napot diszgyűléssel ünnepli meg, melynek tárgysorozata a következő:

1. «Szózat» Vörösmartyól, éneklé a főreálisk. énekkara. 2. «Álalmi beszéd», tartja Koronczy Imre tanárelnök ur. 3. «Nemzeti dal» Petőfitől. Szavalja Gaál Elemér VIII. o. t. 4. «Honvédok sirjánál» Ábrányitól. Szavalja Tóth Ferencz. VIII. o. t. 5. Forradalmi költészetünk» irta és felolvassa Basch Miksa VIII. o. t. 6. «Isten esudája» Petőfitől. Szavalja Stern Izidor VIII. o. t. 7. «Élet vagy halál» Petőfitől. Szavalja Schossberger Jakab VIII. o. t. 8. «Marseillaise» Rougez de l'Isletől. Éneklé a főreáliskola énekkara.

A kassai kath. főgimnázium ifj. «Bajza önképzőköre» f. hó 9-én tartotta VII. rendes gyűlését főtisztelendő Heffler Konrád tanárelnök ur jelenlétében. A mult gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után Jezsó Arthur (6) tag szavalt Petőfinek a «Jövendelés» cz. költeményét. Bírálta Németh Lajos VIII. oszt. bíráló. Egyszerűen sikerült.

Jelentés érkezett a beérkezett pályaművekről: Az «Illusió és Halucináció» című pályamű, nyertes Kosztka Imre VIII. o. t. Jutalma volt 1 drb. magyar arany. «Az emberek szeme és a mi szemüvegünk» cz. pályamű. Nyertes: Laczkó Andor VII. o. t. Jutalma volt 1 drb. magyar arany.

Péchy Aurél VII. o. t. szavalt Aranynek «Szondi két apródja» cz. költeményét. Bírálta: Aranyosi Arisztid VII. o. t. Egyszerűen sikerült.

Az eperjesi ev. coll. gimn. «Magyar Társaság»-a f. évi márczius hó 3-án tartotta meg XXII. r. gyűlését dr. Szigethy Lajos tanár

úr elnöklete alatt. A gyűlés sorrendje a következő volt: 1. Versenyszaválás, melyre mindössze csak 3 tag jelentkezett. A győzelmet Mosánszky István 8. o. t. Petőfi «Magyarok istené»-vel nyerte el. — 2. Király Gyula 7. o. t. Petőfi «Apostol»-ának egy részletét szavaltta el közepszerűen. 3. Joób Imre 8. o. t. felolvasta «A hűtlen asszony» cz. novelláját. Mint hogy a munka nem önképzőkörbe való, tehát a bírálat elmaradt. — 4. A kör felkéri a főjegyzőt, hogy a f. tanévben hozott alapszabályokat a régiek közé vegye fel. — 5. A kör véglegesen elhatározza, hogy márcz. 20-án Kossuth L. halálának évfordulóján 2 ének, 2 szavalt, 1 szónoklat és 1 felolvasásból álló emlék-ünnepélyt fog a coll. nagytermében rendezni. — 6. Gerber Jenő 6. o. t. 5 könyvet ajándékoz, még pedig 3-at a szépirodalmi fő- és 2-öt a szépír. alkönyvtárnak, a miért a kör a t. ajándékozónak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. — 7. A kör egyhangulag köszönetet mond Osztermann Ernő 7. o. t.-nak, a ki két álló hónapig volt az olvasókörnek buzgó hetibiztosa. — Ezután a főjegyző felolvasta a jövő gyűlés napirendjét — s ezzel a gyűlés véget ért.

A szarvasi ág. ev. főgimn. önképző Vajda-köre márcz. 6-án tartotta XVIII-ik ülését tek. Krajcsovicz Soma tanár ur elnöklete alatt. — Az ülést teljesen a márcz. 15-iki diszülésre való készülődések foglalták el. — Felolvasatott 3 alkalmi költemény, melyeknek legjobbjá a diszülésen fel fog olvastatni; elbírálsukra a márcz. 9-ik ülésen kerül a sor. — Ezután a diszülésen fellépni óhajtok szavaltatát hallgattuk meg: «Délbáb.» Jókaitól. Szavaltá Acsay Lajos VII. Beválik a diszülésre. «Ne illesd...» Ábrányitól szavaltá Pappovits Döme VIII. «Erdélyben» Petőfitől. Szavaltá Kralovanszky Imre VII. Mindkét szavaltat nem volt a hibáktól ment, de miután mindketten tehetséget mutatnak, a jövő ülésen újra megpróbálkozhatnak. — «Fiamhoz». Kunságítól. Szavaltá Nuszbec Sándor VII. Sikerült, de a szavaló gyöngé hangon beszélt; újra meghallgatjuk. — «Rákócziné». Aranytól. Szavaltá Kiss János VII. A szavaló hangja rekedtes, a szavaltásra alkalmatlan, ezért a diszülésen nem lehet felléptetni.

A kaposvári «Virág» önképző kör f. hó. 15-én hazafias ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: 1. Hazafias ünnepély előadja az ifj. zenekar. 2. Megnyitó, Endrei Akos tanárelnöktől. 3. Ének előadja az ifj. zenekar. 4. Talpra magyar. 5. Márczius 15-ének jelentősége, írta és felolvassa Brandt J. 6. Ének, előadja az ifj. zenekar. 7. Petőfi alkalmi óda, írta és szavalja Benkő L. 8. Rákóczy induló,

előadja az ifj. zenekar. Az ünnepélyre Kaposvár város közönsége meg van hívva.

A trencsényi kir. kath. főgimnázium önképző köre f. évi márczius hó 3-án tartotta meg IX. r. gyűlését. A gyűlés sorrendje a következő volt: 1. A 8-ik rendes gyűlés jegyzőkönyvét felolvassa a jegyző. 2. Petrogalli Oszkár 8. o. t. «Az utolsó látogatás» című novellát ellenbíralja s ajánlatát a kör magáévá téve a művet dicséretesen fogadja el. Szerzője Hajicsék Gyula 8. o. t. 3. Takáts Sándor 8. o. t. Petőfi S. «A nemzethez» cz. költeményét szavalja s azt a bírálók megegyező véleménye alapján a kör egyszerűen fogadja el. 4. «Sóhaj» cz. költeményt felolvassa Porázik József. 5. Bíralja Lischka Béla, kinek véleményét a kör magáévá téve, azt egyszerűen fogadja el. Szerzője Hajicsék Gyula. 6. Steiner József szavalja Arany V. Lászlóját, melyet a kör egyszerűen fogad el a bírálók megegyező véleménye alapján. 7. Illosvai Selymes Péter és Arany «Toldi»-jának összevetése, felolvassa Petrogalli Oszkár. 8. Bíralja Haas L. kinek bírálatát alapján a kör azt egyszerűen fogadja el. 9. Petőfi S. «Csokonai»-ját szavalja Schlesinger Károly 8. o. t. melyet a bírálók megegyező véleménye alapján a kör egyszerűen fogad el. 10. «A nemzet lírikusának életéből» felolvassa Lischka B. Bíralja Lonszki Aladár, kinek bírálatát alapján a kör azt egyszerűen fogadja el. Szerzője Lacsó Sándor. Ezután az elnök a gyűlést berekeszti. (Zamarczy Zsigmond.)

A bajai főgimnázium Tóth Kálmán önképzőkörének pályatételei ez évre a következők: 1. Pázmány Péter érdemei. 2. Gyöngyösi költészete. 3. Vörösmarty, mint lírikus. 4. Tetszés szerinti emlékbeszéd. 5. A villamosság gyakorlati alkalmazása. 6. A XVI. század epikus költészete. 7. A magyar irodalmi mese története. 8. A magyar népdal sajátosságai. 9. Fordítás latinból (Cicero.) 10. Fordítás németből. 11. A mohácsi vész okai és következményei. 12. Vélemény és pragmatica Toldiról. 13. Kemény Zsigmond regényírói munkásságának méltatása. 14. Kölcsey költészetének sajátosságai. 15. «Szép Ilonka» aetheticai méltatása.

A nyitrai kegyesrendi főgimnázium Dugonitsról nevezett önképzőkörének febr. hó 23-án tartott gyűlése a következőképen folyt le. A jegyzőkönyv hitelesítése után Chilkó Pál VII. o. n. pap elszavaltá Petőfi S. «A vén zászlótartó» című költeményét. Cserenyey István VII. o. n. pap szerint jelesen. Thúröczy Károly VII. o. t. bíralta «Az évszakok» című művet és azt elég jónak fogadta. Erre Lósy Géza

elszavaltá Várady Antalnak «Két koponya» cz. költeményét, Ötvös Béla VIII. o. t. bírálatát szerint jelesen. Ezután Altmann Gyula VIII. o. t. folytatónak felolvasta az «Állat-, növény- és ásványvilág a történelemben» című művéből az ásványvilágot, Masson Sándor önképzőköri pénztárnok indítványozására jegyzőkönyvi dicséretet nyert. Erre Kieska Gusztáv VII. o. tan. elszavaltá Gabányi Árpádnak «Egy kedves ember» című monológiát, Studinka Jenő VII. o. tan. bírálatát szerint jelesen. Erre a gyűlés fölöszlott.

A kecskeméti k. r. főgimnázium önképzőkörének márczius 3-án tartott gyűlésén ftdő Kováts Antal vezető tanár ur a következő 2 tételt tűzte ki az önképzőkörnek megfejtés végett:

1. Tompa, Petőfi és Kerényi «Erdei lak» cz. költeményének összehasonlító méltatása. Jutalma 6 korona.

2. Mely jellegek különböztetik meg az embert még a hozzá legközelebb álló állatoktól is. (Értekezés.) Jutalma 6 korona. Beadási határidő május 31.

A rimaszombati egyesült protestáns főgimnázium Tompa-önképzőköre febr. 24-én tartotta XX. gyűlését. A mult ülés jkönyvének felolvasása és hitelesítése után Lányi Jenő V. o. t. szavaltá el Petőfi «A bilines» cz. költeményét. Hangjával nagyon pazarul bánik, hanghordozása sem volt mindenütt helyes. Az igyekezetet véve tekintetbe, a kör szavaltását a II. fokra érdemesítette. Felolvasatott azután az «Őszszel» cz. költemény és bírálat. Csinos gondolatok vannak benne, melyek azonban a kidolgozás gyengesége miatt veszítenek értékükből. Elég hangulatos, miért a kör II. fokra érdemesítette. A jelígs levélke felbontatván, abból Lehoczky Márton VI. o. t. neve tűnt ki. A bírálat nem méltó a műhöz, nem foglalkozik vele elég behatóan, miért is a kör csak a IV. fokra érdemesítette. A következő pont Rabely Béla VI. o. t. szavaltata volt, ki Ábrányi Emil «Kossuth sirja» cz. költeményét adta elő. Némi igyekezet meglatszott rajta, miért a kör a II. fokra érdemesítette. A kört néhány kérdés megvitatása után Korszós Zoltán VIII. o. t., ifj. elnök feloszlatta.

A selmeczbányai ev. lyceum Petőfi köre f. hó. 8-án tartotta XXI. rendes gyűlését, a melyen a márcz. 15-én tartandó ünnepélyre beérkezett művek felett ítélte. Az ünnepélyre beérkezett összesen 9 munka, ezek közül az «Érdemkönyvbe» jutottak: «Két sir» (elbeszélés) Írta Visnyovszky Károly VIII. o. t. «Néhány vonás Kossuth Lajos életéből» Margótsy László

VIII. o. tanulótól. «Az orosz intervenció okai» írta ifj. Breznik János. «Kossuth emléke» és «Mátkapár» (költemény) Hlavatsek Béla VII. o. tanulótól. «Előszó» írta Bauman Miklós VIII. o. tanuló.

Jegyzőkönyvileg dicsértett meg: «márcz. 15» Heincy Iván VIII. o. tanulótól. Méltányoltatott Hajdú Árpád VIII. o. t. «Kossuth Lajos életrajza» és tudomásul vétetett: «A szabadságharcz kitörése.»

Ezután Petőfinek a «Nemzeti dal»-át hallgattuk meg, melyet Margótsy László és Singer Lajos VIII. o. tanulók szavaltak el. A két szavaltat közül Margótsyé vétetett fel a műsorba.

Majd a többi szavaltatokat hallgattuk meg. Ezek: Ponicsán Pál «A koldus ének» Arany J.-tól. Tóth József VII. o. t. «Világosnál» Gyulai P.-tól. Singer Lajos VIII. o. t. «Előre» Tóth K.-tól. ifj. Breznik János «Márczius 15» Ábrányi Emiltől és Vattay József VII. o. t. «A nemzethez» Petőfi S.-tól.

E szavaltatok közül az ünnepélyre bevált Ponicsán Pál és ifj. Breznik Jánosé.

Az ungvári kir. kath. főgimnázium Dayka-köre a jelen tanévre a következő pályatételeket tűzte ki:

1. Petőfi mint a szabadságharcz költője (Értekezés). Jutalma 10 k. 2. A tragikum Arany balladáiában. (Szépt. ért.) Jutalma Gyulai P.: Vörösmarty életrajza című műve diszkiadásban.

3. Ünnepi beszéd Kossuth Lajosról. Jutalma br. Eötvös József: Irók és államférfiak cz. műve diszkiadásban.

4. Magyarország viszonya Németországhoz és a római curiához az Árpádok alatt. (Tört. ért.) Jutalma 20 k.

5. A hang, mint az energia egyik ágense, főképen a zenei hangok. (Term. tud. ért.) Jutalma 10 k.

6. Adassanak elő a különböző mozgások és az okok, melyek azokat előidézik és a bennök nyilatkozó törvények. (Term. tud. ért.) Jutalma egy értékes term. tud. mű diszkiadásban.

7. A tengerek befolyása a népek szellemi és anyagi haladására. (Term. tud. ért.) Jutalma 1 drb. cs. és k. arany.

8. Műfordítás latinból: Publ. Vergilius Maro VII. eclogája. (Melibeus.) Jutalma egy magyar költő diszkiadásu művei.

9. Műfordítás görögből: Homeros Iliásának 6. éneke 440—480 sorok. Jutalma 6 k.

10. Műfordítás németből szabadon választva. A pályatételek beadási határideje: 1865 május 1.

A brassói r. kath. főgimnázium önk. köre f. hó 9-én tartotta 11-ik rendes gyűlését. A mult gyűlésről felvett jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után Grünhut József VII. o. tanuló szavalja el Vörösmarty Szózatát csekély eredménnyel. Utána Bauer Gyula VIII. o. t. adja elő Arany V. Lászlóját, szintén kevés sikerrel. Erre Jánosy Gerő VIII. o. t. bemutatja a Munkára fel most megjelent 7-dik számát; egyszermind felolvastatik egy beérkezett prózai dolgozat és annak bírálata. A dolgozat czime Két költemény a harminczas évekből (Szózat Vörösmartytól és A rab költő Bajzától) írta Jánosy Gerő VIII. o. t. Kovácsy Dénes VII. o. t., társzerkesztő dicséretesnek tartja a dolgozatot, csupán a kidolgozás rövidségét kifogásolja. Ezek után szavalnak Tofflik Emil VIII. o. t. Homer és Ossian, Petőfitől, Schneider Traugott VI. o. t. Batory Erzsébetet Garaytól, a kör mindkettőt egyszerűen veszi tudomásul: Schwartz Gyula VII. o. t. Petőfi Örültjét adja elő meglehetősen sikerrel, Pakucs Béla V. o. t. szavalja Pókainét Gyulaától csekély eredménnyel. Befejeztetvén a szavalók sora, Verzár Győző VIII. o. t. főkönyvtárnok jelentést tesz, miszerint némelyek a könyvtárból kivett könyveket olvasatlanul átadják másoknak, vádolván ezzel első sorban Barta Lajos és Hegyessy Lipót V. o. tanulókat, a kik azonban tisztázzák magukat a vád alól. Több tárgy nem lévén, a gyűlés névsorolvasással véget ért.

Kerületi tornaversenyek. A vallás és közoktatásügyi miniszter az ezidei kerületi tornaversenyek idejéül a következő napokat tűzte ki: A besztérczebányai verseny számára, melyben a besztérczebányai, Bpest fő- és székvárosi, Bpest vidéki tankerületek középiskolái, polgári iskolái, kereskedelmi iskolái és tanítóképző intézetei vesznek részt, május 27. vagy rossz idő esetére máj. 28-át, a győri verseny számára, melyben a győri, pozsonyi és székesfehérvári tankerületek vesznek részt, május 30. esetleg 31-ét, a debreczeni verseny számára (debreczeni, kassai- és szegedi tankerületek) június 2. esetleg 3-ikát, a nagyváradi verseny számára (nagyváradi-, kolozsvári- és nagyszéheni tankerületek) június 4., esetleg 5-ikét.

Egy diák hőstette. A Bp. Hirlapban olvassuk, hogy Wlassics Géza pápai gimnáziumi tanuló, a minap félelmes kalandot állott ki. Beteg szüleinek látogatására kocsin ment haza. Mikor az erdőhöz értek, egy 8—10 hónapos farkas ugrott a megrémült emberek elé, kiknél a késükön kívül, semmi védelmi eszköz nem volt. Az éhes farkas egyenesen a lovaknak

ugrott, de abban a pillanatban rávetette magát Wlassics az ordasra, megragadta torkát s hóba szoritotta. A kocsis azután odaugrott s késével keresztül szurta a vad torkát.

Szerkesztői üzenetek.

C. A. Ungvár. A gnómák nem váltak be. **Tattárszky A.** Kassa. 1. Akár egy egész évre előfizethet. 2. Az előbeszélést valamint a rejtvényeket, ha megütik a mértéket, közölhetjük. 3. Az «Ifju Magyarország» megszűnt, a másik lap címét nem tudjuk. 4. A rejtvények megjelölését akár hogy beküldheti. 5. A lapra vonatkozó többi kérdéseire a kiadóhivataltól kérjen felvilágosítást. **Brandt J.** Kaposvár. Legközelebb tiszteletpéldányt kap. **Tauszky S.** Pozsony. Mindent közlünk, a mi jó. **Breit A.** Szatmár. Ez önnök is szól. **H. J.** Ungvár. Jók, de nem közölhetők. **Masztlyi G.** Esztergom. Minden jó dolgot, szarmazzék az bárkitől, közlünk. Hogy ezikkeinket tanár urak írják, az nagyon természetes, mert ők tudják igazán, hogy mi való az ifjuságnak. Ha a maga ideáját követnénk, és a deákok kísérleteit nyomtatnánk le, ugyan «jól nézne ki» a lap. Hogy az ifjuságtól elfogadjunk-e dolgokat, azt már százszor megirtuk, hogy igen, de csak jókat. Arra meg éppen nem érünk rá, hogy minden beküldött dolgozatról részletes kritikát írjunk. Maga panaszkodik, hogy lapunk tizenhat oldalnyi terjedelme kevés, s arra hivatkozik, hogy az 1. szám huszonnégy oldalból állt. Gondolja meg, hogy maga negyedévi egy forintért körülbelül kétszázötven lapnyi közleményt kap. Minden számban 13—16 féle dolgot, s azt se felejtse el, hogy ez a lap nem csak 5. osztályiak számára készül ám, mert vannak alsóbb osztálybeliek, a kiknek éppen az olyan ezikkek tetszenek, a melyeneket maga fölöslegeseznek tart. Lapunk nem arra való, hogy ifjúk ari szárnypróbálgatásoknak helyet adjon, arra való az önképzőkörök, ott próbálkozzék. **Hodás A.** Szeged. Bizony nincs. Ne verseket küldjön, hanem feladatainkat fejtse meg. **Berényi A.** H.-M.-Vásárhely. Mecalay történelmét. **Richter H.** Szabadka. Tom-Tit egy angol fizikus neve. **Hanzeli Székely-Udvarhely.** Nem jók. **Bagossy B.** Szolnok. A gyűjtést küldje be a Bp. Hirlapnak. A rejtvényeket, hogy ha jók, nekünk. **Tanitsz F.** Szeged. Olvassa el Beöthy Zsolt «Tragikumát», vagy Péterffy Jenő cikkét «Kemény Zsignond mint regényíró» a «Budapesti Szemle» 59. számában. **Sült L.** Biralatra nem. **Lehner R.** Kérje a kiadóhivataltól. **Inga J.** Szamosújvár. Természetes, hogy a Toldiból. **Varga Elemér** Debreczen. Hiába, Juventus ventus, Napoleon és Hannibal című dolgozatát megkaptuk, s hogy nem vettünk róla tudomást, annak maga Elemér barátunk az oka, mert dolgozata alá nem írta oda a nevet. Legutóbb küldött levelezőlapja 2. részére szolgáljon válaszul a lapunk 10. számában Stera M.-nek küldött üzenetünk. **Egy valakinek.** A napokban egy levelet kaptunk, a melyben valószínűleg valamely dolgozat volt, mert a levél súlyával arányban a rajta levő 5 kros bélyeg nem bizonyulván elégnak, a posta minket 10 kros erejéig megleletozni akart, mit mi «fölkaboreddással» utasítván vissza a levelet nem fogadtuk el. **Többeknek.** A lap szétküldésére vonatkozó összes felszólalások, reklamálások, stb. a kiadóhivataltól (Aradi-utca 8.) és nem a szerkesztőségbe intézendők. A hozzánk küldött felszólalások elintézéséért nem vállalunk felelősséget.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Lónyai-utca 9.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvetetnek és jutányosan számíttanak.

MAR CZALI HENRIK.

Salamon Ferenc egyetemi tanári székébe a héten a magyar történetírás egyik művelőjét nevezték ki, a ki munkássága folytan hivatott is erre az állásra. E férfiú Marczali Henrik.

Marczali Henrik a magyar történettudomány egyik legkiválóbb művelője. Munkásságának beese és értéke főleg kütfő-kritikáiban áll, melyben az újabb történetírók közül kevés multa őt fölül. Nagy ismeretei, széles látóköre, bő kritikai készültsége megnyilatkoznak minden művében, de főleg azokban a nagyobb monografiákban, melyekkel Marczali jobb történetíróink között áll, mint a II. József császár kora, mely eredeti

forrás-tanulmányokon alapulva, tünteti föl a történelemtől eddig hamis világitásban bemutatott uralkodót és azt a nagy eszméktől áthatott kort, melybe uralkodása esik. Ezt a nagy munkát követte az előbb a Történeti Életrajzokban megjelent Mária Teréziáról szóló monografia, mely irodalmunk legkitünőbb enemű

termékei közt a jobbak közé tartozik. Mind a kor rajza, mind a nagy királynő hazánkra való jótékony hatásának kimutatásában való szeretet-

teljes buzgólkodás, ezt a monografiát ilyfajta művek igen becsessé teszik, melyekben Marczali Henrik nagy olvasottságának, fáradhatatlan kutatásának és szorgalmának mutatta szép jelét. Ily munkássága alapján pár évvel ezelőtt őt bízták meg a legnagyobb magyar világtörténetnek, a Ribáry-féle világtörténelemnek a befejezésével. Marczali ennek a feladatnak is megfelelt, a mint ezt a tavaly megjelent «A legujabb kor története» czimű munkája bizonyítja.

Ezeken a nagy munkákon kívül van Marczalinak egész esomó kisebb-nagyobb értekezése. Legujabban az Athenaeum kiadásában megjelenő «Milleniumi magyar történet» nagy részének megírása is reá bízott. E munkássága közepett érte őt az egyetemi tanári kinevezés. Részünkről érdeklődéssel várjuk, minő munkásságot fog kifejteni új állásában is.

MAR CZALI HENRIK DR.